

UNIVERZITA KARLOVA

Přírodovědecká fakulta

Katedra aplikované geoinformatiky a kartografie

Studijní program: Geografie

Studijní obor: Fyzická geografie a geoinformatika

Marek Popp

**ANALÝZY ODVOZENIN CRIGINGEROVY MAPY ČECH Z ROKU 1568
Z FONDU MAPOVÉ SBÍRKY PŘÍRODOVĚDECKÉ FAKULTY
UNIVERZITY KARLOVY**

ANALYSIS OF CRIGINGER'S MAPS
FROM MAP COLLECTION OF CHARLES UNIVERSITY

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Ing. Miroslav Čábelka

Klášter 2019

UNIVERZITA KARLOVA

Přírodovědecká fakulta

Katedra aplikované geoinformatiky a kartografie

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení: **Marek Popp**

Studijní obor: **Fyzická geografie a geoinformatika**

Garant studijního programu/oboru vám schválil přidělení této bakalářské práce:

Název práce:

Analýzy odvozenin Crigingerovy mapy Čech z roku 1568 z fondu Mapové sbírky Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy

Předběžná náplň práce

Cílem práce je provést komplexní obsahové a kartometrické analýzy odvozenin Crigingerovy mapy Čech z roku 1568, které jsou součástí fondu Mapové sbírky Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy. Student se v rešerši blíže seznámí s osobností Johanna Crigingera a s jeho mapou Čech.

Hlavním cílem práce bude provést analýzu odvozenin této mapy. Ta bude sestávat z podrobného popisu obsahu map se zpracováním legendy, rozbořením měřítka a obecných kartometrických charakteristik. Součástí bude rovněž analýza konkrétních polohových nepřesností.

Rozsah průvodní zprávy: 40–60 stran

Rozsah grafických prací: 3–5 stran

Seznam odborné literatury:

- 1) Geobibline [<http://www.geobibline.cz>]
- 2) Oldmaps [<http://oldmaps.geolab.cz>]
- 3) Archivní mapy [<http://archivnimapy.cuzk.cz>]
- 4) Jelínková, K. (2016): Česá karografie, 1. vydání, Petrklíč, ISBN978-80-7229-593-7. Rozsah

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Miroslav Čábelka**

Datum zadání bakalářské práce: 11. 1. 2018

Termín odevzdání bakalářské práce: 31. 7. 2019

V Praze dne 15. 1. 2019

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci zpracoval samostatně a že jsem uvedl všechny použité informační zdroje a literaturu. Tato práce ani její podstatná část nebyla předložena k získání jiného nebo stejného akademického titulu.

V Praze dne 31. 7. 2019

.....

Marek Popp

Poděkování

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Ing. Miroslavu Čábelkovi z katedry aplikované geoinformatiky a kartografie za vedení práce a konzultace, dále Mgr. PhDr. Evě Novotné, vedoucí Mapové sbírky PŘF UK, za konzultace a pomoc s literaturou, Mgr. Markétě Kleinové za rady a v neposlední řadě děkuji svému otci za podporu ve studiu.

Analýzy odvozenin Crigingerovy mapy Čech z roku 1568 z fondu Mapové sbírky PŘF UK

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá mapou Čech z roku 1568 od Johanna Crigingera. Cílem práce je provést obsahové a kartometrické analýzy atlasových odvozenin vlámských kartografů Abrahama Ortelia, Gerarda de Jodeho a Gerarda Mercatora a reprodukce originálu Karla Kuchaře, které jsou součástí fondu Mapové sbírky Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy. Analýzy sestávají z popisu obsahu map, zpracování znakového klíče, rozboru měřítka a obecných kartometrických charakteristik. Vizualizace přesnosti na identických bodech je provedena v software MapAnalyst. Práce také přináší komparaci popisu sídel analyzovaných map.

Klíčová slova: Criginger, staré mapy, analýza map, Mapová sbírka PŘF UK

Analysis of Criginger's maps from Map Collection of Charles University

Abstract

This bachelor's thesis concerns itself with Criginger's map of Bohemia from 1568. Main objective of this thesis are content analysis and a cartometric analysis of derivatives of Criginger's map from the Map Collection of Charles University made by Flemish cartographers Abraham Ortelius, Gerard de Jode and Gerard Mercator and the reproduction of the original map made by Karel Kuchař. Analysis consists of the description of map contents, treatment of map key, analysis of map scale and general cartometric analysis. MapAnalyst software has been used for the identical spots visualisation. In addition, thesis compares descriptions of settlement on examined maps.

Key words: Criginger, old maps, map analysis, Map collection of Faculty of Science

OBSAH

1.	Úvod	10
1.1.	Základní terminologie	11
1.2.	Analýzy starých map	11
1.3.	Zdroj dat	12
1.4.	Použitý software	13
2.	Johann Criginger	14
2.1.	Život Johanna Cringera	14
2.2.	Dílo Johanna Cringera	14
3.	Crigingerova mapa Čech z roku 1568	15
4.	Metodika práce	17
4.1.	Výběr analyzovaných map	17
4.1.1.	Seznam dostupných map	17
4.1.2.	Rozdělení map do skupin	18
4.1.3.	Vybrání zástupce z každé skupiny k podrobení analýzám	18
4.2.	Obsahová analýza	18
4.2.1.	Základní informace	19
4.2.2.	Analýza kompozičních prvků a popisu	19
4.2.3.	Analýza fyzickogeografických prvků	19
4.2.4.	Analýza socioekonomických prvků	19
4.3.	Kartometrická analýza	20
4.3.1.	Výběr identických bodů	20
4.3.1.	Kartometrické charakteristiky a polohové nepřesnosti	21
5.	Reprodukce Karla Kuchaře	22
5.1.	Obsahová analýza	23
5.2.	Kartometrická analýza	27
6.	Kopie Abrahama Ortelia	29
6.1.	Obsahová analýza	29
6.2.	Kartometrická analýza	34
7.	Kopie Gerarda de Jodeho	35
7.1.	Obsahová analýza	35
7.2.	Kartometrická analýza	39
8.	Kopie Gerarda Mercatora	40
8.1.	Obsahová analýza	40
9.	Závěr	45

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1 – Identické body na Orteliově kopii (červeně)	21
Obr. 2 – Strahovská kopie. Faksimile Karla Kuchaře (1938)	22
Obr. 3 – Salcburská kopie. Faksimile Karla Kuchaře (1938)	23
Obr. 4 – Reprodukce Crigingerovy mapy Čech Karla Kuchaře (1960)	24
Obr. 5 – Grafické měřítko	24
Obr. 6 – Výškopis	25
Obr. 7 – Hory	25
Obr. 8 – Lesy	25
Obr. 9 – Vodní toky	25
Obr. 10 – Vodní plocha a pramen	25
Obr. 11 – Hlavní město	26
Obr. 12 – Města	26
Obr. 13 – Hrady	26
Obr. 14 – Kláštery	26
Obr. 15 – Samoty	26
Obr. 16 – Mřížka zkreslení a vektory posunů	28
Obr. 17 – Orteliova kopie (1575-1598)	29
Obr. 18 – Kartuše s titulem mapy a znakem Českého království	30
Obr. 19 – Kartuše s textovým polem a grafickým měřítkem	30
Obr. 20 – Tiskařské privilegium	30
Obr. 21 – Výškopis	31
Obr. 22 – Lesy	31
Obr. 23 – Vodní toky	31
Obr. 24 – Vodní plochy	31
Obr. 25 – Hlavní město	32
Obr. 26 – Města	32
Obr. 27 – Hrady	32
Obr. 28 – Mřížka zkreslení a vektory posunů	34
Obr. 29 – De Jodova kopie (1578)	35
Obr. 30 – Erb Českého království	36
Obr. 31 – Kartuše s textovým polem	36
Obr. 32 – Grafické měřítko	36
Obr. 33 – Výškopis	37
Obr. 34 – Lesy	37
Obr. 35 – Vodní toky	37
Obr. 36 – Vodní plochy	37
Obr. 37 – Hlavní město	38
Obr. 38 – Města	38
Obr. 39 – Hrady	38
Obr. 40 – Kláštery	38
Obr. 41 – Mřížka zkreslení a vektory posunů	39
Obr. 42 – Mercatorova kopie (1586)	40
Obr. 43 – Kartuše s titulem mapy	41
Obr. 44 – Kartuše s grafickým měřítkem	41
Obr. 45 – Tiskařské privilegium	41

Obr. 46 – Výškopis (vlevo) a hory (vpravo)	42
Obr. 47 – Lesy.....	42
Obr. 48 – Vodní toky	42
Obr. 49 – Vodní plochy.....	42
Obr. 50 – Hlavní město.....	43
Obr. 51 – Města.....	43
Obr. 52 – Města s mosty	43
Obr. 53 – Menší města	43
Obr. 54 – Hradý	43
Obr. 55 – Kláštery.....	43

SEZNAM TABULEK

Tab. 1 - Signatury map vybraných k analýzám.....	18
Tab. 2 - Řeky Kuchařovy rekonstrukce.....	27
Tab. 3 - Řeky Orteliovy kopie	33
Tab. 4 - Poznámky u měst	33
Tab. 5 - Řeky de Jodeho kopie.....	39
Tab. 6 - Řeky Mercatorovy kopie	44

1. Úvod

První mapou Čech orientovanou k severu se stala roku 1568 mapa od jáchymovského rodáka Johanna Crigingera, po kterém nese vžité jméno Crigingerova.¹ Tato bakalářská práce se zabývá jejími atlasovými adaptacemi vlámských kartografů Abrahama Ortelia, Gerarda de Jodeho a Gerarda Mercatora a reprodukcí originálu prof. Karla Kuchaře, které jsou součástí fondu Mapové sbírky Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy.

Cílem práce je u odvozenin Crigingerovy mapy Čech provést komplexní obsahové analýzy sestávající z podrobného popisu obsahu map, zpracování legendy a rozboru měřítka, dále provést základní kartometrické analýzy a analýzy konkrétních polohových nepřesností; jakožto i seznámení s osobností Johanna Crigingera.

Práce nově přináší komparaci popisu sídel Crigingerovy mapy Čech a map z ní odvozených. Pro každou studovanou mapu je provedena vizualizace přesnosti starých map (mřížky zkreslení, vektory posunů).

Tato, úvodní kapitola seznamuje s tématem a cíli bakalářské práce, vysvětluje základní pojmy v práci, objasňuje, kde a jaká data byla získána, jakým způsobem se staré mapy analyzují a jaký software se k tomu používá. Druhá kapitola seznamuje se životem luteránského kněze, spisovatele a kartografa Johanna Crigingera a s jeho dílem. Třetí kapitola představuje Crigingerovu mapu Čech, její dochované kopie, faksimile a reprodukci originálu. Ve čtvrté kapitole je sepsána metodika této práce. V následujících kapitolách jsou provedeny samotné obsahové a kartometrické analýzy Kuchařovy reprodukce, Orteliovy kopie a de Jodeho kopie a obsahová analýza Mercatorovy kopie. Devátá kapitola obsahuje závěr. V Příloze 1 se nalézají soupisy kopií Crigingerovy mapy Čech, které se nacházejí v Mapové sbírce Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy. V Příloze 2 je komparován popis sídel Kuchařovy reprodukce, Orteliovy kopie, de Jodeho kopie a Mercatorovy kopie se současnými názvy sídel, které se podařilo s jistotou určit.

¹ Crigingerově mapě Čech předcházela o 50 let starší Klaudyánova mapa Čech orientovaná v jihu.

1.1. Základní terminologie

Starou mapou označuje Semotanová (2001) takovou mapu, která vznikla před více než jedním stoletím. Naproti tomu historická mapa znázorňuje výsledky historického výzkumu. Všechny mapy analyzované v této práci jsou starými mapami.

Originál je podle Semotanové (2001) původní mapa, která vznikla rukou autora či byla vytištěna z původní tiskařské desky. Bohužel, žádný známý originál Crigingerovy mapy Čech se do současnosti nedochoval.

Kopie je taková mapa, která je odvozena z originálu jiným kartografem. (Semotanová, 2001) Je to tedy nepůvodní dílo, které přesně napodobuje originál. (Grim, 2014) V případě kopií Crigingerovy mapy Čech jde o kopie Abrahama Ortelia, Gerarda de Jodeho a Gerarda Mercatora. Kopii Crigingerovy mapy uchovávanou v Salzburku nazývám podle Kuchaře (1932) kopií Salcburskou a v současnosti neznámou kopii z kláštera premonstrátů na pražském Strahově kopií Strahovskou.

Faksimile je novodobá napodobenina staré mapy. (Grim, 2014) Prof. Kuchař vytvořil pro Mapovou sbírku PŘF UK mnoho faksimilií Crigingerovy mapy. Díky tomu máme dnes k dispozici ztracenou Strahovskou kopii.

Reprodukcí myslí Grim (2014) kopii, která napodobuje originál a je vytvořena tiskařskými technikami. Reprodukce jsou retušovány tak, aby bylo odstraněno poškození. Vzhled reprodukce by měl být co nejvíce přiblížen originálu. Reprodukci originálu je v této práci označován soutisk Salcburské a Strahovské kopie Karla Kuchaře z r. 1960 pro dílo *Monumenta Cartographica Bohemiae, Moraviae, Silesiae atque Sloveniae*. Obě kopie Karel Kuchař považoval za originálu blízké a, jelikož se vzájemně doplňují, vytvořil z nich soutiskem reprodukci.

1.2. Analýzy starých map

Popisem a analýzami kartografických děl Českých zemí se podrobně zabýval Kuchař (1959) v atlase *Vývoj mapového zobrazení území Československé republiky I: Mapy českých zemí do poloviny 18. století*. Všeobecnější publikací je Kuchařova (1958) kniha *Naše mapy odedávna do dneška*.

Bayer, Potůčková, Čábelka (2009a) se v článcích *Kartometrická analýza starých map českých zemí: mapa Čech a mapa Moravy od P. Kaeria a Kartometrická analýza Vogtovy mapy* (Bayer, Potůčková, Čábelka, 2009b) věnovali problematice hodnocení kartometrické přesnosti českých kartografických památek. Metodika hodnocení se opírala o provedené kartometrické analýzy množin identických

bodů na starých a referenčních mapách. Vektory odchylek a izolinie měřítka a stočení, výsledky analýz, byly vizualizovány v software MapAnalyst.

Kartometrická a semiotická analýza Vogtovy mapy Čech, bakalářská práce od Marvanové (2013), analyzovala Vogtovu mapu i z hlediska kartometrie. Byla provedena sémiotická analýza mapového klíče a v prostředí GIS byla vytvořena mapa na základě studované mapy.

V obsahových analýzách bakalářské práce *Analýzy odvozenin Klaudyánových map z fondu Mapové sbírky Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy* se Vydělková (2018) věnovala matematickým, fyzikogeografickým a socioekonomickým prvkům nejstarší mapy Čech. Kartometrické analýzy provedla v software MapAnalyst. Také vytvořila tabulky shrnující informace o odvozeninách Klaudyánovy mapy a porovnávala názvy sídel 4 analyzovaných odvozenin.

Analýzami Crigingerovy mapy Čech se zabývali různí autoři. Podrobnou obsahovou analýzu Crigingerovy mapy Čech zpracoval Kuchař (1932) a publikoval ji v článku *Mapa Čech z 2. poloviny XVI. století, typu Crigingerova*.

Novotná (2018) v článku *Crigingerovy mapy v Mapové sbírce Přírodovědecké fakulty UK* shrnula dosavadní informace o druhé mapě Čech a provedla analýzu fondu Mapové sbírky Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy, georeferencování, identifikaci filigránů a překlad latinských textů do českého jazyka.

Analýzám Crigingerovy mapy Čech se věnovaly i závěrečné práce. Malimánková (2008) v bakalářské práci *Tvorba datového modelu Crigingerovy mapy v ArcGIS* zpracovávala problematiku vektorizace, georeferencování rastru a přesnosti této mapy, kterou porovnávala s Klaudyánovou mapou Čech. Věnovala se také popisu sídel Orteliovy kopie, na které určila 198 sídel.

V bakalářské práci *Vizualizace kartometrických charakteristik našich nejstarších map v software MapAnalyst* (Vejrová, 2008) byly uskutečněny vizualizace izolinií měřítka, deformační sítě a sítě odchylek pro nejstarší mapy Čech od Klaudyána, Crigingera, Aretina, Vogta a Müllera.

1.3. Zdroj dat

Mapová sbírka Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy disponuje velkým počtem archiválií. Na webových stránkách sbírka uvádí počet kolem 130 000 map, 3 337 velkoformátových atlasů a 95 globů. V elektronickém katalogu je zapsáno 62 400 dokumentů. V Digitálním univerzitním repozitáři je 65 000 digitalizovaných map z projektu TEMAP. (O mapové sbírce)

V Mapové sbírce Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy se nachází 54 kopií, faksimilií a reprodukcí Crigingerovy mapy Čech. Z nich byly vybrány 4 mapy, které jsou analyzovány v této bakalářské práci. Sběrka pro tuto práci poskytla licencované skeny ve formátu TIFF s dpi 400. Všechny obrazové ukázky publikované v práci jsou právě z těchto skenů.

1.4. Použitý software

Software použitý pro tuto práci je MapAnalyst 1.3.32, který vytvořil a jehož funkce popsal Jenny (2006) v článku *MapAnalyst - A digital tool for the analysis of the planimetric accuracy of historical maps*. Možnost stažení tohoto software a podrobný návod k jeho užívání je dostupný online na adrese <http://mapanalyst.org/>. (*MapAnalyst*)

V tomto software vizualizovali kartometrické analýzy Bayer, Potůčková, Čábelka (2009a) u map Čech a Moravy od Petra Kaeria. V tomtéž software realizovali Bayer, Potůčková, Čábelka (2009b) kartometrickou analýzu Vogtovy mapy. Bakalářské práce od Vejrové (2008) a Vydálkové (2018) se zabývaly mimojiné vizualizací kartometrických charakteristik nejstarších kartografických památek Čech také v software MapAnalyst.

2. Johann Criginger

Autorství mapy Čech v pořadí druhé se připisuje teologovi, spisovateli a kartografovi Johannu Crigingerovi. Tato kapitola seznamuje se životem Crigingera a jeho dílem. Databáze Národní knihovny ČR uvádí několik variant Crigingerova jména. Pro křestní jméno uvádí Joannes, Johann a Johannes a pro příjmení Criginger, Crigingerus, Crispingius, Crispingius, Griginger, Grigingerus, Grigvigerus, Grisviger, Kriegenger, Kriegengerus, Krieger, Kriegner, Kringerus, Kringerus, Krüger a Krüginger.

2.1. Život Johanna Crigingera

Luteránský kněz a kartograf Johann Criginger, rodák z Jáchymova v Rudohoří, se narodil v srpnu nebo září roku 1521. O jeho rodičích, stejně tak jako o jeho mládí, není nic známo. Studoval na jáchymovském gymnáziu pravděpodobně u Johanna Mathesia. Roku 1538 byl imatrikulován na univerzitě ve Wittenbergu jako Joh. Crigingerus ex wale Joachimica. V letech 1540-1541 studoval na univerzitách v Lipsku a Tübingenu. O dva roky později se stal učitelem v Crimmitschau. Na magistra svobodných umění byl promován v roce 1544 ve Wittenbergu. Po studiích vyučoval na luteránských školách v Marienbergu a v Horním Slavkově. Od roku 1548 se usadil v saském Marienbergu, kde se oženil s Uršulou Meynerovou z Nebanic u Chebu, a zůstal zde do své smrti. V Marienbergu se stal diákonem a později farářem. Před smrtí měl teologické spory. Johann Criginger zemřel 27. 12. 1571 ve svých 50 letech. (Kuchař, 1932)

2.2. Dílo Johanna Crigingera

Dílo Johanna Crigingera můžeme rozdělit na literární, teologické a kartografické. Zatímco Crigingerovo literární a teologické dílo časem upadlo v zapomnění, jeho kartografické dílo je dodnes významné mapami Čech (1568) a Saska (1567, 1568). (Kuchař, 1959) Roku 1543 publikoval svou první dramatickou báseň. Vydal parafrázi evangelia Lukáše, komedii O bohatém muži a chudém Lazarovi či tragédii Herodes a Jan Křtitel. Tiskl pro něj tiskař Meyerpeck působící ve Zwickau a Freibergu. (Novotná, 2018) Není známo, kolik map navrhl a dal rýt. V Collectaneem z Marienberské kroniky zmiňuje kronikář Joh. Chr. Schnellenberg, že Criginger zhotovoval mapy. Zachované Crigingerovy dopisy však nasvědčují, že map mohlo být více. (Kuchař, 1932) Kartografické dílo je dodnes významné. Vlámští kartografové, Crigingerovi současníci, Ortelius, de Jode a Mercator využili jeho práci do svých atlasových děl. Právě díky Orteliově atlasu Teatrum orbis Terrarum jsou Crigingerovy mapy známé.

3. Crigingerova mapa Čech z roku 1568

Crigingerova mapa je 2. nejstarší mapu Čech. Kartografické dílo Crigingera podrobně popsal prof. Karel Kuchař (1932, 1959). Není známo, zda existuje úplný nepoškozený výtisk původní verze Crigingerovy mapy Čech, avšak v Mapové sbírce PŘF UK se díky Kuchařovi zachovaly fotokopie založené na původním Crigingerově originálu. Kopie Crigingerovy mapy vyšly také v atlasových dílech významných vlámských kartografů Abrahama Ortelia v *Theatrum Orbis Terrarum* (1570-1612), Gerarda de Jodeho v atlase *Speculum Orbis Terrarum* (1575) a Gerharda Mercatora v *Atlas Sive Cosmographicae*, v části *Germaniae tabulae geographicae* (1585).

Prof. Kuchař vytvořil v roce 1960 pro dílo *Monumenta Cartographica Bohemiae, Moraviae, Silesiae atque Sloveniae* černobílou reprodukcí Crigingerovy mapy Čech soutiskem Strahovské a Salcburské kopie, které řadil do skupiny map založených na původní Crigingerově mapě. Soutisk se nachází v Mapové sbírce PŘF UK na skleněných deskách a v papírové formě. Je zdařilý tak, že předchází samotnou Strahovskou i Salcburskou kopii nejen tím, že zobrazuje celou mapu bez odříznutí, jak se tomu stalo u oněch kopií, ale dokonce odstraňuje chyby z posunu desek při tisku. Strahovská kopie je v současnosti nezvěstná. Salcburská kopie se nachází ve fondu Universitätsbibliothek Salzburg.

Společnými znaky kopií Crigingerovy mapy Čech jsou jejich orientace k severu a výjimečná estetika. Náplň map je však nevyrovnaná. Přeplnění nebo nedostatečné zaplnění území, o kterých snad autoři neměli dostatečné množství informací, a deformace vzdáleností jsou časté.

Jednotlivé kopie se od sebe liší územím, které zobrazují. Při rytí map docházelo k různému odřezávání a přijímání i velkých územních celků. Zatímco Strahovská a Salcburská kopie zobrazují kromě Čech i Míšeň a Horní Lužici, avšak jižní partie Čech jsou ochuzeny, kopie od Ortelia a de Jodeho odstranily příliš mnoho území na severu tak, že byly vynechány i severní výběžky Čech. Na druhou stranu byl doplněn místopis jižních Čech. Mercatorova kopie předkládá již věrnější obraz území Českého království, ale zase vede hranice místy nesprávně.

Umístění popisu do map povětšinou zachovává současné konvence jako směr popisu, kdy je upřednostňován vodorovný směr před šikmým, podél liniových prvků, na příslušném (pokud to nebylo možné i na opačném) břehu řeky, rozdělení pomlčkami příliš dlouhých slov, ap. Dopsaný či dorytý popis je vzácný. Popis zasahuje i mimo mapové pole. Specifické litery jsou æ, Æ, à, ã, ě, ě, ō, j, ß, ů, ý. Jazyk popisu je český, německý či zněmčený, někdy i dvojjazyčný. Je převážně zkomolený či jinak přizpůsobený výslovnosti jazyku autorů.

Výškopis je ztvárněn velmi názornou kopečkovou metodou – pohoří souborem kopečků, významné hory jednotlivě. Pro plastický vjem je užito stínování při šikmém osvětlení od jihozápadu.

Z vegetačního pokryvu jsou zobrazeny pouze lesy plochami vrcholů stromů taktéž se stínováním. Říční síť je nedokonalého charakteru. Zobrazeny jsou některé vodní plochy a prameny.

Sídla jsou nejsilnější stránkou map Crigingerova typu. Mnoho sídel je vůbec poprvé v historii zobrazeno na mapě Čech. Jsou zobrazeny kroužkem a často doplněny figurálními znaky skupin budov, které představují města, městečka a vsi, hrady, kláštery či pouhé samoty. Každý takový znak je originální. Komunikace zobrazeny nejsou; pouze mosty ve znacích velkých sídel na významných řekách.

4. Metodika práce

V této kapitole je popsána metodika výběru map Crigingerova typu. Nejprve bylo nutné vytvořit seznam map, které jsou ve fondu Mapové sbírky Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy, aby mohly být vybrány exempláře k obsahové a kartometrické analýze. Obsahová analýza se skládá z rozboru základních informací, kompozičních, fyzickogeografických a socioekonomických prvků. Kartometrická analýza sestává z výběru identických bodů a kartometrických charakteristik včetně vizualizace mřížek zkreslení a vektorů posunů. Metodika vychází z prací uvedených v podkapitole 1.2. Analýzy starých map.

4.1. Výběr analyzovaných map

V Mapové sbírce Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy se dle Centrálního katalogu Univerzity Karlovy (dále jen katalog) ke dni 22. dubna 2019 nacházelo 54 výtisků Crigingerovy mapy Čech od různých autorů. Jde o kopie Abrahama Ortelia, Gerarda de Jodeho a Gerarda Mercatora, Kuchařovy faksimile Salcburské kopie, Strahovské kopie, Orteliovy kopie a de Jodeho kopie a reprodukci originálu Kuchařova soutisku Salcburské a Strahovské kopie.

Tyto mapy bylo potřeba rozdělit do skupin podle autorů a druhů dokumentů a vybrat z každé skupiny takového zástupce, který je nejvhodnější pro analýzy. Tedy takové zástupce, které jsou nejvíce zachovalé.

4.1.1. Seznam dostupných map

V prvním kroku byl vytvořen soupis všech map Crigingerova typu (Příloha 1), které se nacházejí v Mapové sbírce Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy. Seznam byl sepsán podle katalogu ke dni 22. dubna 2019. U každé položky je zapsána signatura, autor, název a rok vydání. U některých položek se autor dle katalogu zjevně neshoduje se skutečným autorem, a proto je každá položka seznamu dostupných map přiřazena do příslušné skupiny, což je popsáno v následující podkapitole.

4.1.2. Rozdělení map do skupin

Rozdělení dostupných map do skupin probíhalo vizuálně za pomoci skenů z Digitálního repozitáře Univerzity Karlovy. Ke každé položce Přílohy 1 byly přiděleny atributy skupina a druh. Skupin map je 6 a jsou to: kopie Salcburská, kopie Strahovská, kopie Orteliova, kopie de Jodeho, kopie Mercatorova a reprodukce Kuchařova. Druhy map jsou kopie, faksimile a reprodukce. Pokud se k položce nepodařilo přiřadit skupinu či druh, byla proškrtnuta.

4.1.3. Výběr zástupce z každé skupiny k podrobení analýzám

Vycházel jsem z předpokladu, že stačí vybrat jednoho zástupce za všechny mapy ve skupině, a to právě ten nejzachovalejší exemplář. Podmínkou bylo, aby byl dostatečně čitelný a v případě kartometrické analýzy na jednom listě, aby do tohoto druhu analýzy nevstupovalo zkreslení vazby atlasu.

Při výběru vhodného zástupce k podrobení analýzám se přihlíželo k tomu, zda nechybí část mapového pole či rámu, zda není dokument natržený či roztržený, přeložený, odřený, prodřený či znečištěný a zda není svázan do pevné knižní vazby.

Mnoho map bylo pro své poškození nepoužitelných či nevhodných pro analýzy. U Mercatorovy kopie se dokonce nenašel vhodný exemplář ke kartometrické analýze, a ta tudíž nebyla provedena.

Signaturu vybraných map k analýzám uvádí Tab. 1, bibliografické údaje jsou v Příloze 1.

Analyzovaná mapa	Signatura
Kuchařova reprodukce	D1_00122_00047
Orteliova kopie	D1_00016_00003_00002
De Jodeho kopie	00321_00022
Mercatorova kopie	d1a_00043_00001

Tab. 1 – Signatury map vybraných k analýzám

(Zdroj: vlastní tvorba s využitím Centrálního katalogu Univerzity Karlovy)

4.2. Obsahová analýza

Obsahové analýzy tří kopií Crigingerovy mapy Čech od Ortelia, de Jodeho a Mercatora a jedné reprodukce od Kuchaře byly prováděny s licencovanými skeny ve formátu TIFF se 400 dpi, které pro tuto práci zpřístupnila Mapová sbírka Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy.

4.2.1. Základní informace

Na začátku rozboru každé mapy je uveden autor, titul mapy, případně atlasového díla, ve kterém je mapa obsažena, a rok vydání. Dále je specifikováno, zda se jedná o kopii, faksimile či reprodukci. Jsou uvedeny informace o tisku, jméno rytce, technika tisku, použitý papír, slepení papíru před či po tisku, případné ruční kolorování mapy a zchovalost do současné doby, respektive poškození exempláře. Je charakterizováno územní vymezení mapy se zmenšenou barevnou ukázkou celé analyzované mapy.

4.2.2. Analýza kompozičních prvků a popisu

Byl proveden rozbor kompozičních prvků zahrnující rozmístění a popis titulu, mapového pole, rámu mapy s popisem světových stran, dále grafického mílového měřítka, výzdoby mapy v podobě parergonů a erbů, kartuše s textovým polem, tiráže a tiskařského privilegia. Charakterizováno je použité písmo a jazyk popisu. Je vypsán také zbylý popis nekategorizovaných prvků mapy.

Legenda není zobrazena na žádné z map Čech Crigingerova typu, přirozeně tedy není popisována. Byl proto popsán znakový klíč kompozičních, fyzickogeografických a socioekonomických prvků analyzovaných map doplněný obrazovými ukázkami.

4.2.3. Analýza fyzickogeografických prvků

Jak již bylo řečeno, žádná z analyzovaných map neobsahuje legendu, a byl proto popsán znakový klíč s obrazovými ukázkami z analyzovaných map. Prvky mapy byly rozděleny na fyzickogeografické a socioekonomické. Z fyzickogeografických prvků je na analyzovaných mapách zobrazen výškopis, lesy a vodstvo. Bylo analyzováno, jaké kartografické vyjadřovací prostředky autoři použili a jaký popis užíli.

4.2.4. Analýza socioekonomických prvků

Podobně jako rozbor fyzickogeografických prvků i analýza socioekonomických prvků je doplněna obrazovými ukázkami. Na analyzovaných mapách jsou podrobně vyobrazena sídla. Každé sídlo má, zdá se, vlastní znak vyjadřující jeho charakter vedutou. Sídla lze kategorizovat na hlavní město, ostatní města, městečka a vesnice, hrady, kláštery a samoty. Znaky sídel jsou si ovšem povětšinou velmi podobné. Vzhledem k nepatrným rozdílům ve znacích představující města, městečka a vesnice jsou tyto kategorie sloučeny do jedné. Je uvedeno celkové množství měst, městeček a vsí, hradů a

klášterů a počet sídel, které se podařilo s jistotou určit. Popis sídel a případné poznámky k nim, zakončení popisu či vynechání popisu, bylo taktéž analyzováno.

Komparace popisu sídel všech analyzovaných map přinesla nemalé úsilí. Výsledkem je Příloha 2, ve které je porovnán veškerý popis sídel se současnými názvy. Některá sídla se nepodařilo identifikovat.

Některé z map zobrazují zemské hranice s popisem historických zemí, které jsou vypsány na závěr analýzy.

4.3. Kartometrická analýza

Kartometrická analýza starých map umožňuje s použitím moderní výpočetní techniky posoudit jejich polohovou přesnost. Metodika analýzy spočívá v porovnání umístění sídel staré mapy se současnou polohou. Kartometrická analýza byla provedena s využitím totožných skenů jako v případě obsahové analýzy. Jak již bylo řečeno, Mercatorova kopie není analyzována, protože je skenována ze dvou listů svázaných v pevné vazbě atlasu.

4.3.1. Výběr identických bodů

Georeferencování analyzovaných map probíhalo s pomocí vlíčovacích bodů. Tyto identické body byly vybrány tak, aby byly stejné na všech analyzovaných mapách. Byla snaha o rovnoměrné rozmístění vybraných 87 bodů a o jejich neměnnost v čase. Ukázka identických bodů na Orteliově kopii je na Obr 1.

Identické body byly umístěny na staré mapě či na faksimile uprostřed kroužku znaku sídla a na současné mapě ve středu náměstí či nádvoří hradu.² Pro výběr současných identických bodů byly použity mapy projektu OpenStreetMap.

² Nabízejí se různá alternativní umístění identických bodů například do středu kostela či věže nebo zcela vyloučit velká města s vícero náměstími z tohoto výběru a zahrnout pouze sídla malá s jedním náměstím a kostelem. V měřítku přibližně kolem 1 : 700 000 však tento rozpor mezi myšlením autorem mapy a mojí interpretací považuji za irelevantní řešit.

4.3.1. Kartometrické charakteristiky a polohové nepřesnosti

Na základě identických bodů byly změřeny rozměry listu a mapového pole a bylo vypočítáno číselné měřítko a úhel stočení mapy. Tyto parametry byly vypočítány programem MapAnalyst v Helmertově transformaci. Také byly vytvořeny mřížky zkreslení a vektory posunů. Vektory posunů vyobrazují posun sídel staré mapy vůči skutečnosti. Začátek vektoru znázorněný křížkem je identický bod na staré mapě; opačný konec vektoru je identický bod na současné OpenStreet mapě. Čím je vektor posunu delší, tím je odchylka v posunu větší. Mřížka zkreslení představuje deformace zeměpisné sítě. Obě základní kartometrické vizualizace jsou zobrazeny zároveň v jednom obrázku.

Obr. 1 – Identické body na Orteliově kopii (červeně)

(Zdroj: vlastní tvorba s využitím skenu Mapové sbírky PŘF UK)

5. Reprodukce Karla Kuchaře

Reprodukce

Autor analyzované černobílé reprodukce originálu Crigingerovy mapy Čech (Obr. 4), tzv. soutisku Strahovské a Salcburské kopie spadající do skupiny kopií založených na původním Crigingerově originálu, je Karel Kuchař, kterému se podařilo poškození obou kopií kompenzovat. Titul mapy, který je částečně zakrýván bohatou výzdobou rámu, zní *BOHEMIAE REGNI CHOROGRAPHICA DESCRIPTIO*. Soutisk byl vytvořen pro atlasové dílo *Monumenta Cartographica Bohemiae, Moraviae, Silesiae atque Sloveniae* (1960).

Strahovská kopie

V současnosti neznámá Strahovská kopie (Obr. 2), která nebyla navracena Strahovskému klášteru při restituci, je zachována na skleněných deskách ve formě negativu fotokopie v Mapové sbírce PŘF UK. Toto faksimile v měřítku 1 : 1 nese titul *BOHEMIAE REGNI CHOROGRAPHICA DESCRIPTIO* a bylo roku 1938 vytvořeno Karlem Kuchařem pro edici *Monumenta Cartographica Bohemica*. Kopie je oříznuta v dolní části a napravo odtržena.

Obr. 2 – Strahovská kopie. Faksimile Karla Kuchaře (1938)

(Zdroj: Mapová sbírka PŘF UK, signatura D4/161/1.)

Salcburská kopie

Oproti Strahovské kopii je Salcburská kopie (Obr. 3) seříznuta v horní části mapového listu, tudíž byl odstraněn titul mapy. V současné době je uložena ve fondu Universitätsbibliothek v Salzburgu pod názvem Bohemja regnum, Moravia (signatura AC02020927). Negativ fotokopie, který pořídil Karel Kuchař, se nachází v Mapové sbírce PŘF UK. Jedná se o hlubotiskové faksimile na skleněné desce, které vyšlo v edici *Monumenta Cartographica Bohemica* v letech 1930, 1938 a 1941.

Obr. 3 – Salcburská kopie. Faksimile Karla Kuchaře (1938)

(Zdroj: Mapová sbírka PŘF UK, signatura D1/134/2)

5.1. Obsahová analýza

Mapa byla vytištěna ze dvou měděných desek vyrytých pro levou a pravou polovinu. Použitý papír byl slepen před tiskem i po tisku. To lze poznat podle posunutí či přerušení kresby. Slepění po tisku je patrné podle svislé čáry v kratší ose uprostřed mapy. Před tiskem byl papír slepen podél delší osy mapy na levé polovině u Sušice, na pravé polovině u Třeště. (Kuchař, 1932)

Titul mapy je na několika místech přerušen výzdobou rámu a na konci usměrněn v menší litery. Rám mapy je oválný a stínovaný při šikmém jihozápadním osvětlení. Ve čtyřech rozích se nacházejí parergony mužských postav nesoucích erby Čech vlevo nahoře, Moravy vpravo nahoře, Slezska vlevo dole a Horní a Dolní Lužice vpravo dole. Nahoře uprostřed se nachází medailon portrétu císaře Rudolfa II., který byl vlepen do mapy až po Crigingerově smrti, neboť autor zemřel dříve, než zobrazený vladař usedl na trůn. Mapové pole je tvořeno úzkým středovým obdélníkem, který je doplněn dvěma polokruhovými doplňky na západě a východě. Grafické měřítko (Obr. 5) *Scala Miliar* se skládá ze třech druhů stejně dlouhých (11,1 cm) mil *Miliar: parva, Medioc:, Mag:*, tj. 12 malých, 10 středních a 8 velkých mil. Kartuše a textové pole na mapě není stejně jako tiráž.

Obr. 4 – Reprodukce Crigingerovy mapy Čech Karla Kuchaře (1960)

(Zdroj: Mapová sbírka PŘF UK, signatura D1/122/47)

Obr. 5 – Grafické měřítko

Pro vyjádření výškopisu (Obr. 6) byla použita kopečková metoda s osvitem od jihozápadu. Pohoří jsou znázorněna souborem kopečků. Některá pohoří jsou pojmenována: *Sudeti Montes*, *Mitteloebing*, *Korkenofske hory*, *Casurgis Ptolem*, *Gabretajfyna Ptolem* a *Luna flua Ptol.*; podobně jako hory (Obr. 7) *Fladars* (Vladař), *Mukeberg* (Komáří hůrka) a *Georgnberg* (Říp). Lesy (Obr. 8) jsou zobrazeny plochami tvořenými vrcholy stromů s jihozápadním osvětlením. V některých případech jsou *Der schieb* a *Pafsawer Waldt*. Vodstvo (Obr. 9 a 10) má schematický charakter a zobrazuje největší řeky (Tab. 2) dvojitou čarou s vodorovným šrafováním. Vodní plocha *Badhorner See*. je vodorovně šrafována podél břehovky. Labe má vyznačený pramen *Ortns Albis*.

Obr. 6 – Výškopis

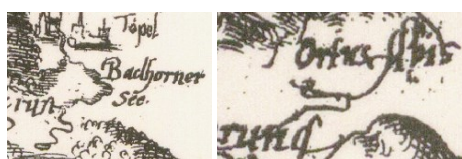
Obr. 7 – Hory

Obr. 8 – Lesy

Obr. 9 – Vodní toky

Obr. 10 – Vodní plocha a pramen

Celkem mapa obsahuje 460 sídel³, z toho 351 měst, městeček a vsí, 92 hradů, 14 klášterů (z toho 1 na kopci) a 3 samoty (znak domu). Určeno je 246 sídel. Součástí znaků sídel je kroužek, který přesně určuje, do kterých míst chtěl autor sídla situovat. Hlavní město (Obr. 11) *Praga* (Praha) je tvořeno souborem mnoha budov s věžemi převážně na straně Starého města. Města (Obr. 12) jsou znázorněny budovami na rovině či vrcholu kopce. Hrady (Obr. 13) jsou vždy na temeni kopce. Kláštery (Obr. 14) mají podobu dvouvěžového kostela. Některé znaky jsou zvláštní. Znak pro Brauna (Broumov) je vytvořen skupinou domů s kostelem a znaky pro Glotz (Kłodzko, Polsko), Litomyšl (Litomyšl) a Merseřitz (Velké Meziříčí) skupinami domů s hradem na kopci v pozadí.

Obr. 11 – Hlavní město

Obr. 12 – Města

Obr. 13 – Hrady

Obr. 14 – Kláštery

Obr. 15 – Samoty

³ Někteří autoři (např. Roubík, 1951, s. 28) mylně uvádějí celkový počet 292 sídel. To je ale podle Kuchaře (1959) počet sídel pouze na území Čech.

Samoty (Obr. 15) jsou zpodobněny jednoduchými domy. Bez názvu je 11 sídel (7 měst či vsí a 4 hrady). Nápis *Hic Romeual Spirity* a *Görlitzer Heÿde* nebyly zařazeny do žádné z kategorií. Popis historických zemí je rozdělen na slabiky na *BO-HE-Mla RE-GN-UM.*, *LUSATla pars.*, *MISNIæ*, *MO-RA-VIA pars.* a *SILESla pars.*

Jazyk popis map založených na Crigingerově originálu, ačkoli je na řadě míst latinský či zněmčený, nejvěrněji zachovává soudobá jména místopisu.

Rekonstrukce	Řeka
Albis fl	Labe
Aupa fl	Úpa
Bohemij Fl	-
Egra fl	Ohře
Floe fl	-
Gitzera fl	Jizera
Chemnitz fl	-
Igla fl	Jihlava
Ijer fl	Jizera

Rekonstrukce	Řeka
Metue fl	Metuje
Miejs fl	Mže
Molda fl	Vltava
Mulda fl	Vltava
Nab fl	-
Neijs fl, Neÿjs fl	Lužická Nisa
Pulsnitz fl	Ploučnice
Regen fl	-

Rekonstrukce	Řeka
Satzawa fl	Sázava
Schopa fl	-
Schwarz fl	-
Watta fl	Berounka
Watto fl	Radbuza
Worlitz fl	Orlice
Zuota fl	-

Tab. 2 - Řeky Kuchařovy rekonstrukce

Zdroj: vlastní tvorba

5.2. Kartometrická analýza

Rozměry listu mapy jsou 54,4 x 43,4 cm. Maximální rozměry mapového pole jsou 49,9 x 41,1 cm. Vypočítané číselné měřítko je 1 : 729 600 a úhel stočení 0°. Hrad *Carlstein* (Karlštejn) je nakreslen snad dodatečně, ale je správně zakreslen mezi *Beraun* (Beroun) a *Btzaſlaw* (Zbraslav), což neplatí u atlasových kopií. Mřížka zkreslení a vektory posunů jsou vizualizovány na Obr. 16.

Obr. 16 – Mřížka zkreslení a vektory posunů

(Zdroj: vlastní tvorba s využitím software MapAnalyst)

6. Kopie Abrahama Ortelia

Vlámský kartograf Abraham Ortelius (1527-1598) ve svém známém atlasovém díle *Teatrum orbis Terrarum* publikoval roku 1570 kopii Crigingerovy mapy Čech (Obr. 17), kterou prof. Kuchař zařadil do samostatné skupiny. (Kuchař, 1932) Kopie nese ve třech řádcích titul *REGNI BOHEMIAE DESCRIPTIO* v ozdobné kartuši vlevo dole. Pravděpodobným rytcem byl František Hogenberg. Na použitém ručním papíru není vidět přerušení tisku, dva listy tedy byly slepeny před tiskem (Novotná, 2018). Analyzovaný ručně kolorovaný exemplář je velmi dobře zachovalý. Na mapě chybí severní část Čech, protože se Ortelius řídil Münsterovou poznámkou, že Labe opouští České země u Ústí nad Labem. Sever Čech tak zobrazil na mapě Saska, kterou zpracoval taktéž podle Crigingera.

Obr. 17 – Orteliova kopie (1575-1598)

(Zdroj: Mapová sbírka PŘF UK, signatura D1/16/3/2)

6.1. Obsahová analýza

Kartuše (Obr. 18) v levém dolním rohu mapového pole, kterým je vyplněn celý list, obsahuje titul spolu se znakem Čech s korunou. Obdélníkový rám mapy je opatřen stupnicí s popisem světových stran *SEPTENTRIO.*, *ORIENS.*, *OCCIDENS* a *MERIDIES*. Grafické měřítko *Scala miliarium* se 6 malými

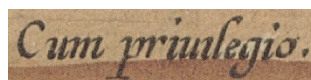
mílemi se nachází v dolní části ozdobné kartuše (Obr. 19), která zachycuje popis Čech. Novotná (2018) uvádí český překlad latinského textu nacházejícího se v kartuši s měřítkem: „Čechy jsou na délku a šířku téměř stejné a mají kulatý vzhled, protože jsou ohraničeny horami. V místě jejich průměru je můžeme přejít za 3 dny, pokud nenarazíme na překážku. Směrem od hor na sever jsou Sudety. Jsou to strmé hory, kde se rozprostírá rozsáhlý Gabritianský les. Hory se, spolu s těmi, které jsou blíže k Dunaji, spojují do tvaru věnce, ze kterého vytéká Labe. Vše je pokryto hustými lesy. Hercynský les tedy pokrývá celé Čechy.“ Ochrana před napodobením (Obr. 20) je vyražena nápisem *Cum privilegio*. Popis je německý. Měštům Lanškroun, Rothenstadt, Runding, Schwandorf a Třešť byla dopisována písmena dodatečně. Popis *Die Kутten heÿde a Uber das Gefencke* nebyl kategorizován.

Obr. 18 – Kartuše s titulem mapy a znakem Českého království

Obr. 19 – Kartuše s textovým polem a grafickým měřítkem

Obr. 20 – Tiskařské privilegium

Výšková členitost terénu (Obr. 21) je zobrazena souborem kopců se strmými svahy a osvitem z jihozápadu. Lesní porosty (Obr. 22) jsou znázorněny siluetami jehličnatých a listnatých stromů. *Der Schieb, Paßawer wald. a Teuffels grund* je popis lesů. Z vodstva (Obr. 23) jsou zakresleny Labe, Dunaj, Ohře, Jizera, Mže, Sázava, Orlice, Úpa, Malše. Obraz vodstva je zakreslený, nejmarkantněji na ústích Berounky a Sázavy do Vltavy, neboť mají zobrazen soutok ve stejném místě. Tato chyba se později

projevila i u de Jodeho a Mercatora. (Kuchař, 1959) Řeky (Obr. 23, Tab. 3) i vodní plochy (Obr. 24) jsou zobrazeny podélně šrafovanou břehovkou, horní toky pouze jednoduchou čarou. Vltava, která má popisek vzhůru nohama, a Labe jsou popsány trojjazyčně. Na mapě je popis pramene Teplé *Fons Tople* a vodní plochy *Badhomerfee*.

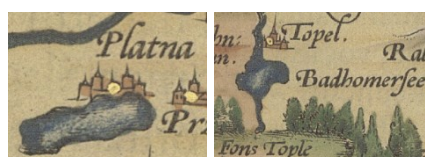
Obr. 21 – Výškopis

Obr. 22 – Lesy

Obr. 23 – Vodní toky

Obr. 24 – Vodní plochy

Bylo zjištěno, že mapa obsahuje 344 sídel, z toho 307 měst a vsí, 37 hradů a žádný klášter. Názvy sídlišť jsou uvedeny v Příloze 2. Ze všech sídel je 249 určených. Znak pro hlavní město (Obr. 25) *Praga Regni metropolis* (Praha) tvořený budovami na obou stranách Vltavy spojených mostem. Kroužek určuje polohu sídla. Města (Obr. 26) jsou zobrazeny skupinou budov s věžemi, které jsou spojeny úsečkou. Hradů (Obr. 27) jsou podobné znakům měst a jsou umístěny na kopci. Na Orteliově kopii je vynechán popis u 7 sídel, z toho jsou 4 města a vsi a 3 hradů. Popis sídel je zakončen tečkou v 51 případech. Těžko si domýšlet, z jakého důvodu rytec za některé názvy přidal tečku a za jiné ne.

Ortelius začlenil do popisu významných míst poznámky (Tab. 4) k Praze, Chebu, Prachaticím, Budějovicím, o kutnohorských stříbrných dolech, litoměřických vinicích, lounské pšenici a ovoci, rakovnickém pivu, klatovských sýrech, krumlovských stříbrných dolech, jílovských zlatých dolech, chomutovských ořeších, pardubickou mečířskou výrobu. (Kuchař, 1932)

Popis historických zemí zní AVSTRIAE PARS., MISNIAE PARS., MORAVIAE PARS., PALATINATVS., SILESIAE PARS. a VOITLANDIAE PARS.

Obr. 25 – Hlavní město

Obr. 26 – Města

Obr. 27 – Hrady

Ortelius	Řeka
Albis fl. Elb. germ. Labe Bohemis.	Labe
Aupa fl.	Úpa
Danubius fl.	Dunaj
Egra fl.	Ohře
Gitzera fl.	Jizera
Mieß fl.	Mže
Multauia fl. Molda Germ. Vltauua Bohemis.	Vltava

Ortelius	Řeka
Nab. flu.	-
Neiß fl.	-
Satzawa fl.	Sázava
Watta fl.	Berounka
Watto. fl.	Radbuza
Worlitz fl.	Orlice
Zuota fl.	-

Tab. 3 - Řeky Orteliovy kopie

Zdroj: vlastní tvorba

Město	Poznámka
Chomutov	Crefcunt hic opt. mices.
Litoměřice	hic colles sunt vineis confiti
Cheb	Boh. Cheb. Gasparis Bruſchŷ patria.
Louny	hic ager optimi tritici et fructuũ eſt feraciſſimus.
Rakovník	habet opt. cereuiſſiam.
Praha	Hęc olim Bubie num: quondam etiam Marobudũ à conditore dicta.
Kouřim	olim Caſurgis
Kutná Hora	Argentifodinę.
Pardubice	preſtanti ſſimos gladios hic fabricant.
Beroun	Hic optimas habent ferri fodinas.
Jílové u Prahy	aurifodinę.
Klatovy	preſtat opt. caſeis.
Prachatice	ſalis emporium.
České Budějovice	hic ſunt argentifodinę
Český Krumlov	habet argentifodinam.

Tab. 4 - Poznámky u měst

Zdroj: vlastní tvorba

6.2. Kartometrická analýza

Změřené rozměry mapového listu jsou 50,9 x 33,9 cm, mapového pole 49,5 x 32,7 cm. Číselné měřítko bylo vypočítáno na 1 : 752 200 a úhel stočení na 2°. Hrad *Carlſtein* (Karlštejn) je mylně umístěn západně od Berouna. Vizualizace mřížky zkreslení a vektory posunů jsou na Obr. 28.

Obr. 28 – Mřížka zkreslení a vektory posunů

(Zdroj: vlastní tvorba s využitím software MapAnalyst)

7. Kopie Gerarda de Jodeho

Roku 1578 vydal nizozemský kartograf Gerard de Jode (1509-1591) v atlase *Speculum orbis terrarum* vzácnou kopii Crigingerovy mapy (Obr. 29), která nebyla tištěna ve větším počtu. Titul de Jodovy kopie se nachází v záhlaví mapy a zní *CHOROGRAPHIA INSIGNIS REGNI BOHEMIÆ, AVTHORE IOANNE GRIGVIGERO*. Jde o jedinou kopii Crigingerovy mapy Čech, na které je výslovně napsáno jeho jméno. (Kuchař, 1959) Rytci mapy, bratři Jan a Lucas van Doetichum, jsou uvedeni v levém dolním rohu. Tiskařské privilegium není natištěno. Papír je slepen po kratší ose před tiskem a po okrajích lehce poškozen a znečištěn. Kopie De Jodeho je podobná Orteliově kopii a také na ní chybí severní výběžky Čech. (Novotná, 2018) Kuchař (1932) ji proto řadil mezi kopie založené na Orteliově kopii.

Obr. 29 – De Jodova kopie (1578)

(Zdroj: Mapová sbírka PŘF UK, signatura 321/22)

7.1. Obsahová analýza

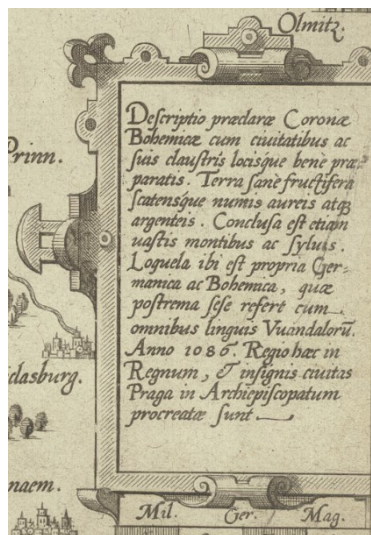
Titul je kapitálkami napsaný po celé délce horního okraje mapového listu. Mapovému poli je vymezena maximální část listu, pouze do něj vpravo dole zasahuje kartuše (Obr. 31) s latinským textovým polem. Novotná (2018) cituje Jana Kalivodu, který ho přeložil na text popisující Čechy jako překrásné, úrodné území ohraničené horstvy a lesy s kláštery a výstavnými místy,

oplývající zlatými a stříbrnými mincemi a dalšími informacemi o jazyku, době povýšení na království aj. Grafické mílové měřítko (Obr. 32) se 4 velkými (5,3 cm) a 8 malými (8,3 cm) německými mílemi se nachází v pravém dolním rohu pod kartuší. Míle jsou popsány *Mil. Ger. Mag.* a *Mil. Ger. Par.* Rám mapového pole je jednoduchý, bez zeměpisné sítě a popisu zeměpisných stran. Výzdoba mapy je chudá. Západně od Prahy je zakreslen erb Českého království s korunou (Obr. 30). Písmo, ryté kurzívou, je tučné, dobře čitelné, avšak málo reflektuje významnost prvků. Jazyk popisu je převážně německý či zněmčený.

Pro znázornění výškopisu (Obr. 33) je užita kopečková metoda s osvětlením od jihozápadu. Lesy (Obr. 34) mají podobu obrysu jednotlivých listnatých stromů, které jsou osvětleny stejně výškopis. V lese u města *Mezeritz* (Velké Meziříčí) se nachází popis *Der Shieb*. Obraz vodních toků vychází z Orteliovy kopie. Řeky (Obr. 35, Tab. 5) jsou zobrazeny dvojitou linií s čárkovaným šrafováním podél směru toku. Vodní plochy (Obr. 36) jsou šrafovány vodorovně po okrajích břehovky. V pramenné oblasti Teplé je vodní plocha popsána jako *Badhomerzee*.

Obr. 30 – Erb Českého království

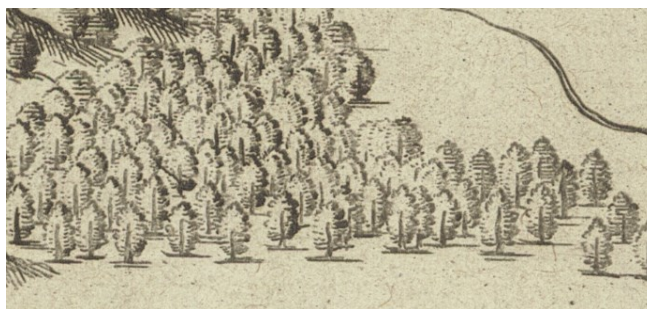
Obr. 31 – Kartuše s textovým polem

Obr. 32 – Grafické měřítko

Obr. 33 – Výškopis

Obr. 34 – Lesy

Obr. 35 – Vodní toky

Obr. 36 – Vodní plochy

De Jodova kopie obsahuje celkem 380 sídel (Příloha 2), z toho 318 měst a vsí, 60 hradů a 2 kláštery. Určit se podařilo 281 sídel. Královské město (Obr. 37) *Praga* (Praha) je zobrazeno jako hradbami obehnaná veduta Starého města a Hradčan s mostem přes *Molda flu.* (Vltava). Znaky měst (Obr. 38) mají podobu skupiny dvou, třech i více věží podtržené čarou. U velkých měst jsou vyobrazeny hradby. Pokud je znak sídla položen na vrcholu hory, má tím být řečeno, že se jedná o hrad (Obr. 39). Kláštery (Obr. 40) jsou znázorněny jako jednoduché budovy s věží s křížem. Poloha sídel je specifikována kroužkem s tečkou uprostřed. Město *Hopōletz* (Humpolec) nemá siluetu města, pouze kroužek a v případě *Kalmintz* (Kallmünz, Bavorsko) chybí znak úplně. Bez popisu je 16 sídel, z toho 8 měst či vsí, 6 hradů a 2 kláštery (například je vynechán Kolín a Zbraslav).

Popis sídel je zakončen tečkou ve 340 případech, podtržitkem zakončeným nahoru v 18 případech, 4 podtržitka směřují dolů, 2 jsou bez zakončení. Smysl těchto symbolů se nepodařilo vysvětlit.

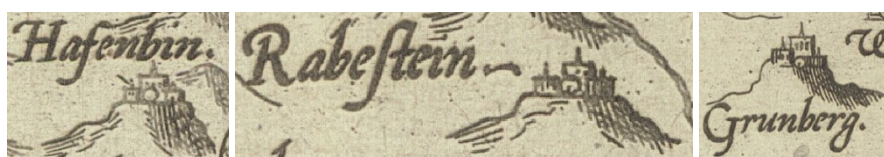
Na de Jodeho kopii jsou uvedeny také země s popisem *AVSTRAIÆ PARS.*, *Bauariæ Pars.*, *MISNIÆ PARS.*, *MONAVIÆ PARS.*, *SILISIÆ PARS.* a *Voytlandiæ Pars.*

Obr. 37 – Hlavní město

Obr. 38 – Města

Obr. 39 – Hradý

Obr. 40 – Kláštery

De Jode	Řeka
Danubius fluuius	Dunaj
Egra flu.	Ohře
Elba fl.	Labe
Fuchl fluuius.	-
Gitzera flu.	Jizera
Lejša fluuius.	Dyje

De Jode	Řeka
Molda flu.	Vltava
Mora fluuius.	Morava
Mulda flu.	-
Satzawa flu.	Sázava
Schwartz flu.	-
Suota flu.	-

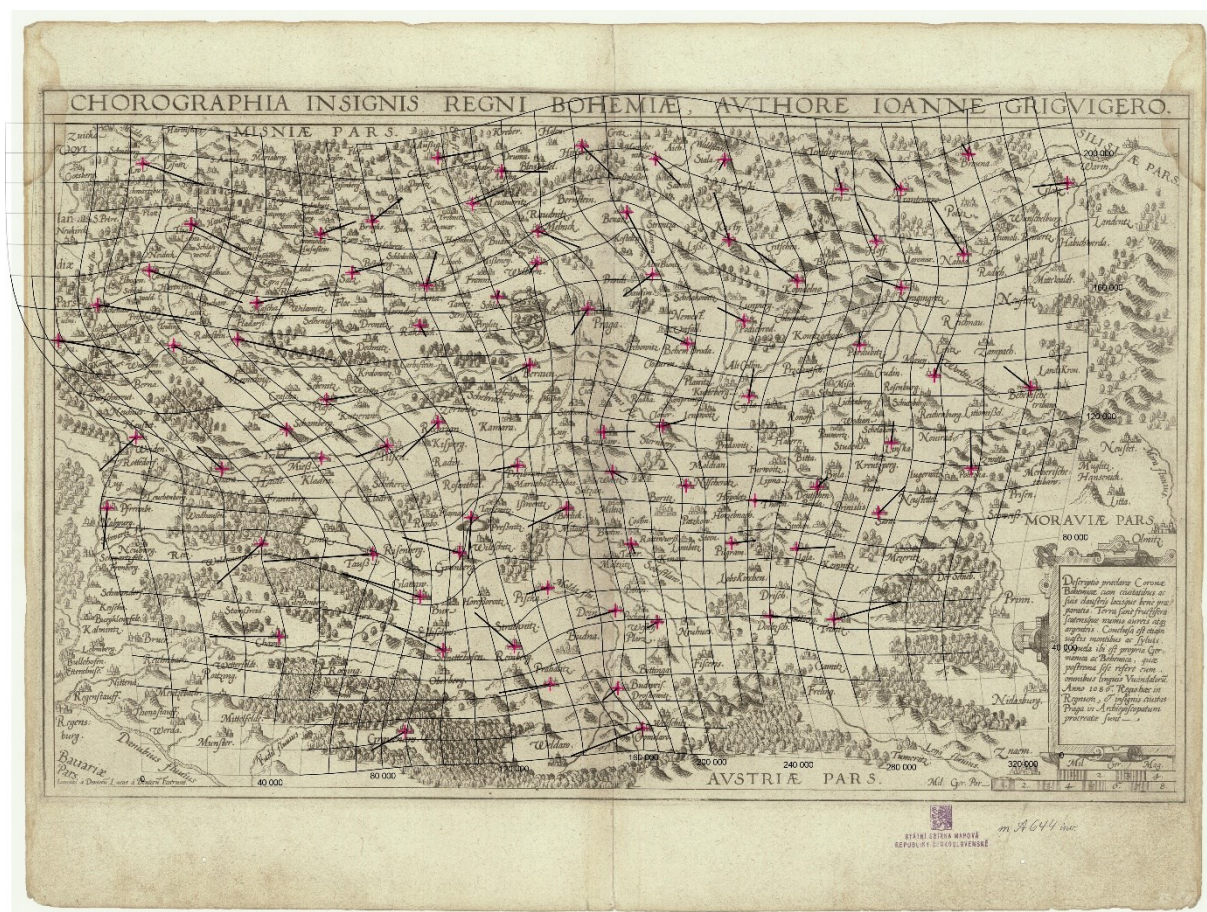
De Jode	Řeka
Watta flu.	Berounka
Worlitz fluuius.	Orlice

Tab. 5 - Řeky de Jodeho kopie

Zdroj: vlastní tvorba

7.2. Kartometrická analýza

Byly změřeny rozměry listu 51,7 x 32,1 cm a rozměry mapového pole 50,7 x 29,9 cm. Číselné měřítko vyšlo 1 : 745 400 s úhlem stočení 3°. Mřížka zkreslení a vektory posunů jsou vizualizovány na Obr. 41.

Obr. 41 – Mřížka zkreslení a vektory posunů

(Zdroj: vlastní tvorba s využitím software MapAnalyst)

8. Kopie Gerarda Mercatora

V Atlasu sive Cosmographicae, v části Germaniae tabulae geographicae, zveřejnil vlámský kartograf Gerard Mercator (1512-1594) roku 1585 ručně kolorovanou kopii Crigingerovy mapy Čech (Obr. 42). Ozdobná kartuše (Obr. 43) s titulem *BOHEMIA* na dvou řádcích se nachází v levém dolním rohu.

8.1. Obsahová analýza

Obdélníkové mapové pole je ohraničeno rámem se souřadnicovou sítí jako jediná z kopií Crigingerovy mapy. Grafické měřítko (Obr. 44) *Miliaria com. Bohemica* se nachází vpravo dole. 4 míle mají délku na mapě 3,9 cm. Vpravo od názvové kartuše se nalézá podpis *Per Gerardum Mercatorem* a tiskařské privilegium *Cum privilegio* (Obr. 45). Výzdoba je strohá, přednost dal Mercator náplni mapy. Oproti předcházejícím kopiím zaznamenala Mercatorova kopie značné zdokonalení. Bylo užito menší čitelné písmo. (Kuchař, 1959)

Obr. 42 – Mercatorova kopie (1586)

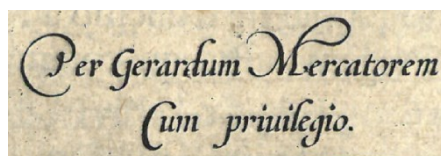
(Zdroj: Mapová sbírka PŘF UK, signatura D1A/43.)

Obr. 43 – Kartuše s titulem mapy

Obr. 44 – Kartuše s grafickým měřítkem

Obr. 45 – Tiskařské privilegium

Výškopis (Obr. 46) je vyjádřen kopečkovou metodou s oslněním z jihozápadu. Některé hory mají svůj popis: Stephanigk m., Luſen mons, Luſen minor m. a M. Caßperg. Lesy (Obr. 47), například *Behaim mer waldt*, jsou ztvárněny obrysy listnatých stromů se stínováním z jihozápadu. Říční síť byla vylepšena a doplněna o obraz Otavy. Vodní toky (Obr. 48, Tab. 6) jsou zakresleny dvojitou linií a vodní plochy (Obr. 49) *Badhomer fee*, rybník u Blatné, jezero Platten hauſnm aj. jsou vyznačeny břehovnou a částečným vodorovným šrafováním.

Obr. 46 – Výškopis (vlevo) a hory (vpravo)

Obr. 47 – Lesy

Obr. 48 – Vodní toky

Obr. 49 – Vodní plochy

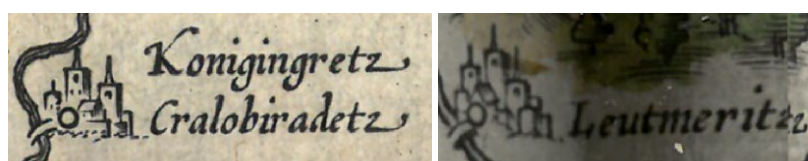
Polohopis byl zdokonalen, místopis především jižních Čech byl obohacen. Autor se však nevyvaroval omylům při doplňování, a proto jsou některá sídla zobrazena dvakrát (*Trzebon* a *Bittinga* (Třeboň), *Hradetz* a *Neuhaus* (Jindřichův Hradec)). Siluetové znaky jsou pouze u významnějších měst – lokalizaci vyřešil prostým kroužkem. Na této kopii je zobrazeno 643 sídel, z toho 584 měst a vsí, 53 hradů a 6 klášterů. Většina měst a vsí (Obr. 53), přesně 475, je znázorněna pouze kroužkem, znaků symbolizujících města skupinou domů (Obr. 52) je pouze 108. *Prag* (Praha, Obr. 50) je zobrazena znakem s několika patry budov. Hradý (Obr. 54) jsou vyjádřeny kroužkem pod vrcholem kopce, v 5 případech i s budovou. Kláštery (Obr. 55) jsou zobrazeny kroužkem s křížem a jeden se nachází na kopci. 18 sídel je bez popisu, z toho 15 měst a vsí, 2 hradý a 1 klášter. Určeno je 253 sídel. Mercator zakreslil po celém obvodu Českého království zemské hranice s *Mifnię pars*, *Morauię pars*, *Palatinatus Bauarię pars*, *Pars Auftrię*, *Silesiæ pars* a *Voytlandię pars*.

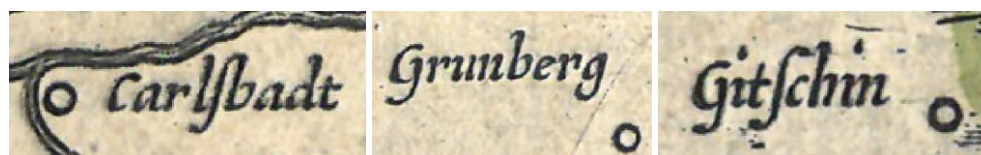
Obr. 50 – Hlavní město

Obr. 51 – Města

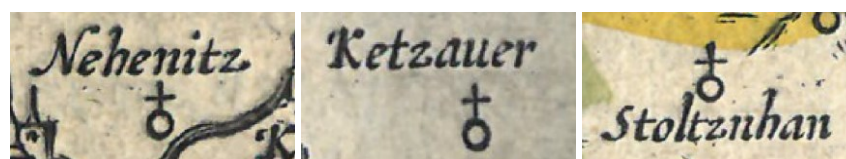
Obr. 52 – Města s mosty

Obr. 53 – Menší města

Obr. 54 – Hrady

Obr. 55 – Kláštery

Mercator	Řeka
Albis flu	Labe
Aupa flu	Úpa
Czwetl flu	-
Danubius flu, Dunaw flu	Dunaj
Eger flu, Egra flu	Ohře
Elfter flu	-
Gitzera flu	Jizera
Gros Muhel flu	-
Gros Regen flu	-
Iltz flu	-
Kl Regen fl	-
Labe rzeca Albis	Labe

Mercator	Řeka
flu	
Launfjitz fl	-
Lublow flu	-
Malcz flu	Malše
Mieß flu	Mže
Molda fluvel, Vltawa fl	Vltava
Mulda flu	-
Nab flu	-
Pfreimbt flu	-
Pulfnitz flu	-
Regen flu	-
Roffla flu	-

Mercator	Řeka
Rot Main flu	-
Satzawa flu	Sázava
Schwartzach fl	-
Taxin cajt flu	-
Teya fluuius	Dyje
Topla flu	Teplá
Vils flu	-
Worlitz flu	Orlice
Zuota flu	-

**Tab. 6 - Řeky Mercatorovy
kopie**

Zdroj: vlastní tvorba

9. Závěr

Bakalářská práce se zabývá analýzou odvozenin druhé mapy Čech od Johanna Crigingera z roku 1568, které se nacházejí v Mapové sbírce Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy. Byly provedeny obsahové a kartometrické analýzy reprodukce Karla Kuchaře a kopií Abrahama Ortelia a Gerarda de Jodeho a obsahová analýza kopie Gerarda Mercatora.

Práce seznamuje se životem a dílem Johanna Crigingera. Byl vytvořen seznam map, které se nacházejí ve fondu Mapové sbírky Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy. Je zpracována metodika výběru map k analýzám a samotná obsahová a kartometrická analýza. Obsahové analýzy se skládají ze základních informací o analyzovaných mapách a rozboru kompozičních, fyzickogeografických a socioekonomických prvků. Kartometrické analýzy sestávají z výběru identických bodů a kartometrických charakteristik včetně vizualizace mřížek zkreslení a vektorů posunů provedených v software MapAnalyst. Konkrétní polohové nepřesnosti nejsou dostatečně analyzovány. Práce nově přináší komparaci popisu sídel Crigingerovy mapy Čech a map z ní odvozených se současnými českými i německými názvy, které se podařilo s jistotou určit. Z časových možností bakalářské práce nebyla všechna sídla identifikována. V dalším výzkumu bude jistě nutné pokračovat.

SEZNAM LITERATURY

- BAYER, T., POTŮČKOVÁ, M., ČÁBELKA, M. (2009a): *Kartometrická analýza starých map Českých Zemí: Mapa Čech a mapa Moravy od Petra Kaeria*. Geografie-Sborník, 3, 114, s. 230–243.
- BAYER, T., POTŮČKOVÁ, M., ČÁBELKA, M. (2009b): *Kartometrická analýza Vogtovy mapy*. Geodetický a kartografický obzor, 2, 55 (97), s. 27–33.
- Centrální katalog Univerzity Karlovy. [online] [cit. 2019-04-22] Dostupné z: <https://ckis.cuni.cz/>.
- Databáze Národní knihovny ČR. [online] [cit. 2019-07-29] Dostupné z: <https://aleph.nkp.cz/>.
- Digitální repozitář Univerzity Karlovy. [online] [cit. 2019-04-22] Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/>.
- JENNY, B. (2006): *MapAnalyst - A digital tool for the analysis of the planimetric accuracy of historical maps*. e-Perimetron, 3, 1, s. 239–245.
- KUCHAŘ, K. *Mapa Čech z 2. poloviny XVI. století, typu Crigingerova*. Praha: Geografický ústav Karlovy Univerzity, 1932.
- KUCHAŘ, K. *Monumenta Cartographica Bohemiae, Moraviae, Silesiae atque Sloveniae*. Praha: Československá akademie věd, 1960.
- KUCHAŘ, K. *Naše mapy odedávna do dneška*. Praha: Československá akademie věd, 1958.
- KUCHAŘ, K. *Vývoj mapového zobrazení území Československé republiky I: Mapy českých zemí do poloviny 18. století*. Praha: Ústřední správa geodézie a kartografie, 1959.
- MALIMÁNKOVÁ, J. *Tvorba datového modelu Crigingerovy mapy v ArcGIS*. Praha, 2008. Bakalářská práce. České vysoké učení technické.
- MapAnalyst* [online]. [cit. 2019-07-29]. Dostupné z: <http://mapanalyst.org/>.
- MARVANOVÁ, P. *Kartometrická a sémiotická analýza Vogtovy mapy Čech*. Praha, 2013. Bakalářská práce. Univerzita Karlova
- NOVOTNÁ, E. *Crigingerovy mapy v Mapové sbírce Přírodovědecké fakulty UK. Z dějin geodézie a kartografie*. 2018, 18-29
- Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy. *O mapové sbírce*. [online] [cit. 2019-07-30] Dostupné z: <https://www.natur.cuni.cz/geografie/mapova-sbirka/mapova-sbirka/mapova-sbirka-prf>.
- ROUBÍK, F. *Soupis map českých zemí. Sv. 1*. Praha: Státní nakladatelství učebnic, 1951.
- SEMOTANOVÁ, E. *Mapy Čech, Moravy a Slezska v zrcadle staletí*. Praha: Libri, 2001.

ŠVAMBERA, V. *Monumenta cartographica Bohemiae*. Praha: Sumptibus propriis, 1938.

VEJROVÁ, L. *Vizualizace kartometrických charakteristik našich nejstarších map v software MapAnalyst*. Praha, 2008. Bakalářská práce. České vysoké učení technické.

VYDLÁKOVÁ, A. *Analýzy odvozenin Kludyánových map z fondu Mapové sbírky Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy*. Praha, 2018. Bakalářská práce. Univerzita Karlova

PŘÍLOHY

PŘÍLOHA 1 – Mapy Crigingerova typu dostupné v Mapové sbírce PŘF UK ke dni 22. 4. 2019

Zdroj: vlastní tvorba s využitím Censtálního katalogu Univerzity Karlovy

signatura	autor	název	rok vydání	skupina	druh
233/17	Criginger, Johann	Bohemiae regni nova chorographica descriptio	19uu	-	-
233/17/P	Criginger, Johann	Bohemiae regni nova chorographica descriptio	19uu	-	-
233/17/P/a	Criginger, Johann	Bohemiae regni nova chorographica descriptio	19uu	-	-
233/17/P/b	Criginger, Johann	Bohemiae regni nova chorographica descriptio	19uu	-	-
233/17/P/c	Criginger, Johann	Bohemiae regni nova chorographica descriptio	19uu	-	-
233/17/P/d	Criginger, Johann	Bohemiae regni nova chorographica descriptio	19uu	-	-
287/10	Criginger, Johann	Regni Bohemiae descriptio	1950	Orteliova kopie	faksimile
287/9	Criginger, Johann	Chorographia insignis Regni Bohemiæ	1950-1980	de Jodeho kopie	faksimile
321/22	Criginger, Johann	Chorographia insignis Regni Bohemiæ	1578	de Jodeho kopie	kopie
321/49	Ortelius, Abraham	Regni Bohemiae descriptio	1575-1598	Orteliova kopie	kopie
321/50	Ortelius, Abr.	Regni Bohemiae descriptio	1575-1598	Orteliova kopie	kopie
321/51	Ortelius, Abraham	Regni Bohemiae descriptio	1568	Orteliova kopie	kopie
321/52	Ortelius, Abraham	Regni Bohemiae descriptio	1575-1598	Orteliova kopie	kopie
321/53	Ortelius, Abraham	Regni Bohemiae descriptio	1575-1600	Orteliova kopie	kopie
D1/122/47	Criginger, Johann	Map of Bohemia	1960	Kuchařova reprodukce soutisk	reprodukce
D1/122/47/P1	Criginger, Johann	Map of Bohemia	1960	Kuchařova reprodukce soutisk	reprodukce
D1/122/47/P2	Criginger, Johann	Map of Bohemia	1960	Kuchařova reprodukce soutisk	reprodukce
D1/134/2	Criginger, Johann	Bohemia antiqva. Tab. II.	1938	Salcburská kopie	faksimile
D1/134/2/a	Criginger, Johann	Bohemia antiqva. Tab. II.	1938	Salcburská kopie	faksimile

D1/134/2/b	Criginger, Johann	Bohemia antiqva. Tab. II.	1938	Salcburská kopie	faksimile
D1/134/2/c	Criginger, Johann	Bohemia antiqva. Tab. II.	1938	Salcburská kopie	faksimile
D1/134/2/d	Criginger, Johann	Bohemia antiqva. Tab. II.	1938	Salcburská kopie	faksimile
D1/134/2/e	Criginger, Johann	Bohemia antiqva. Tab. II.	1938	Salcburská kopie	faksimile
D1/134/2/f	Criginger, Johann	Bohemia antiqva. Tab. II.	1938	Salcburská kopie	faksimile
D1/134/2/g	Criginger, Johann	Bohemia antiqva. Tab. II.	1938	Salcburská kopie	faksimile
D1/134/2/h	Criginger, Johann	Bohemia antiqva. Tab. II.	1938	Salcburská kopie	faksimile
D1/134/2/i	Criginger, Johann	Bohemia antiqva. Tab. II.	1938	Salcburská kopie	faksimile
D1/134/2/j	Criginger, Johann	Bohemia antiqva. Tab. II.	1938	Salcburská kopie	faksimile
D1/16/3/1	Ortelius, Abraham	Regni Bohemiae descriptio	1575-1598	Orteliova kopie	kopie
D1/16/3/2	Ortelius, Abraham	Regni Bohemiae descriptio	1575-1598	Orteliova kopie	kopie
D1/16/4	Criginger, Johann	Regni Bohemiae descriptio	1570-1600	Orteliova kopie	kopie
D1A/133	Ortelius, Abraham	Theatrum oder Schawbuch des Erdtkreys	1580	Orteliova kopie	kopie
D1A/20	Ortelius, Abraham	THEATRVM ORBIS TERRARVM	1603	Orteliova kopie	kopie
D1A/33	Ortelius, Abraham	Theatrum Orbis Terrarum	1592	Orteliova kopie	kopie
D1A/43	Mercator, Gerhard	Gerardi Mercatoris atlas sive cosmographicæ meditationes de fabrica mundi et fabricati figura	1630	Mercatorova kopie	kopie
D3/121	Ortelius, Abraham	THEATRO DEL MONDO Et Prima	16??	Orteliova kopie	kopie
D3/124	Galle, Philippe	Epitome Teatri Orteliani	1589	Orteliova kopie	kopie
D3/33	Mercator, Gerhard	Atlas minor Gerardi Mercatoris	1628	Mercatorova kopie	kopie
D3/T/14	Ortelius, Abraham	Theatrum Orbis Terrarum	1592	Orteliova kopie	kopie
D3/T/19	Ortelius, Abraham	Theatro piccolo	1601	Orteliova kopie	kopie
D3/T/22	Ortelius, Abraham	Theatrum Orbis Terrarum	1584	Orteliova kopie	kopie
D3/T/23	Mercator, Gerhard	GERMANIAE tabule geographicae	1585	Mercatorova kopie	kopie
D4/161/1/1	Criginger, Johann	Bohemia antiqva. Tab. II.	1938	Strahovská kopie	faksimile

D4/161/1/1/a	Criginger, Johann	Bohemia antiqva. Tab. II.	1938	Strahovská kopie	faksimile
D4/161/1/1/b	Criginger, Johann	Bohemia antiqva. Tab. II.	1938	Strahovská kopie	faksimile
D4/161/1/1/b/P	Criginger, Johann	Bohemia antiqva. Tab. II.	1938	Strahovská kopie	faksimile
D4/161/1/2	Criginger, Johann	Bohemia antiqva. Tab. II.	1938	Strahovská kopie	faksimile
D4/161/1/2/a	Criginger, Johann	Bohemia antiqva. Tab. II.	1938	Strahovská kopie	faksimile
D4A/175	Ortelius, Abraham	Theatrum orbis terrarum	1570	Orteliova kopie	kopie
D4A/428	Univerzita Karlova. Geografický ústav	Monumenta cartographica Bohemiae	1935-1940	Salcburská kopie	faksimile
D4A/430	Švampera, Václav	Monumenta cartographica Bohemiae	1941	-	-
D4A/8	Kuchař, Karel	Monumenta cartographica Bohemiae, Moraviae, Silesiae atque Sloveniae	1960	-	-
N57	Criginger, Johann	Map of Bohemia	1960	Kuchařova reprodukce soutisk	reprodukce
P 182	Jode, Gérard de	Speculum orbis terrarum	1965	de Jodeho kopie	faksimile

PŘÍLOHA 2 – Komparace popisu sídel všech analyzovaných map

Zdroj: vlastní tvorba

Rekonstrukce	De Jode	Ortelius	Mercator	současný německý název	současný český název
Adorff			Adorff		
Aldeberg					
Annaberg	S. Annaberg		Annaberg	Annaberg- Buchholz	Annaberg- Buchholz
Augusteburg					
Auscha	Aufcha	Aufcha	Aufcha	Auscha	Úštěk
Austý	Außig	Außig	Auffig	Aussig	Ústí nad Labem
Aw	Aw	Aw	Aw	Aue	Aue
Bastinberg	Sebastiās berg	Sebaftiaens berg	Sebaftians berg	Sebastiansberg	Hora Sv. Šebestiána
Benan			Benfen		
Benatky	Benatz	Bendkj	Benatki	Benatek an der Iser	Benátky nad Jizerou
Beniřsow	Beniřaw	Beniřfaw	Beniřfaw	Beneschau	Benešov
Bentzig					
Beraun	Beraun	Beraun	Beraun	Beraun	Beroun
Bernaw	Berna	Bernaw	Bernaw		
Bernstein	Bernftein	Bernftein	Bernftein		
Berotin	Brotin	Borotin	Birotin	Borotin	Borotín
Beskesy					
Betzime	Pethin	Pethin	Pethin	Bechin	Bechyně
bez názvu	bez názvu	bez názvu	bez názvu		
bez názvu	bez názvu	bez názvu	bez názvu		
bez názvu	bez názvu	bez názvu	bez názvu		
bez názvu	bez názvu	bez názvu			
bez názvu	bez názvu	Sazaria	bez názvu		
bez názvu	bez názvu				
bez názvu	Furs	Furt	Furt	Furth im Wald	Furth im Wald
bez názvu	Przibas	Przibas	Przibas		

Rekonstrukce	De Jode	Ortelius	Mercator	současný německý název	současný český název
bez názvu	Stoltznhan	Stoltzenhan	Stoltznhan		
bez názvu			Kablow		
bez názvu					
Biberstein					
Biela	Bielen	Bieln	Bieln	Bielenz	Bílenice
Bischoffwerd					
Bischow	Bifchoroe	Bifchowe	Bifchowe		
Bitta	Bitta	Bitta	Bitta		
Bleiswedel	Bleis Wedel	Bleiswedel	Bleifwedel	Bleiswedel	Blíževedly
Bor	Bur	Bur	Bur	Groß Bor, Großheid	Velký Bor
Boritz	Boritz	Boritz	Boritz	Jungwoschitz	Mladá Vožice
Brauna	Brauna	Brauna	Braun	Braunau	Broumov
Broda Czjjeskŷ	Bohem Broda	Bohemifch Broda	Během. Broda	Böhmisch Brod	Český Brod
Brzesnitz	Brefnitz	Bresnitz	Brefnitz		
Btzaŷlaw	bez názvu	Konigs ŷal	Konigs ŷal	Königsaal	Zbraslav
Budin	Budin	Budin	Budin	Budin	Budyně nad Ohří
Budna	Budna	Budna	Budna		
Budweiß	Budweif	Budweiß	Budweiß	Böhmisch Budweis	České Budějovice
Buchow	Buchaw	Buchaw	Buchaw	Buchau	Bochov
Buntzel					
Bŷla	Bŷla	Bila	Byla	Bela	Česká Bělá
Cadani	Lada	Lada	Lada	Kaaden	Kadaň
Caplitz			Kaplicz		
Carbitz	Carbitz	Carbitz	Carbitz	Karbitz	Chabařovice
Carlsbad	Carlsbadt	Carlsbadt	Carlŷbadt	Karlsbad	Karlovy Vary
Catharinberg	Catharnberg		Catharnberg		Hora Sv. Kateřiny
Closter	Cloner	Cloner	Clofter		

Rekonstrukce	De Jode	Ortelius	Mercator	současný německý název	současný český název
Closter	Cloftjtein	Clostotz	Cloftotz	Klösterle	Kláštorec nad Ohří
Colin	bez názvu	bez názvu	Colin		Kolín
Cratza			Cratza		
Crolop		Crolop	Crolop		
Culm	Culm		Culin		
Czaflaw	Cafla	Czafla	Czafla	Tschaslau, Caslau	Čáslav
Czerhowitz	Zerwitz	Zerwitz	Zerwitz	Czerhowitz	Cerhovice
Daÿn	Dein	Dein	Dein	Moldautein	Týn nad Vltavou
Dechnitz	Dechnitz	Dechnitz	Dechnitz		
Dippolswald					
Dobeln					
Doltzfch	Doiltzfch	Doeltfch	Teltfch	Datschitz	Telč
Dresda					
Drifch	Drifch	Drifch	Drifch	Triesch	Třešť
Droititz	Dronitz	Drowitz	Dronitz		
Droskowitz	Drofkowitz	Drofkowitz	Drofkowitz	Droschlowitz, Droschelhof	Drahoslavičce
Drum	Druma	Druma	Druma	Drum	Stvolínky
Dubflich	Aich		Aich	Böhmisch Aicha	Český Dub
Durschẽreut	Durfchnreut	Durscheureut	Durfchnreut	Tirschenreuth	Tirschenreuth
Duxaw	Duxa	Duxat		Dux	Duchcov
Egerwerg	Egeruord	Egerwerte	Egerwerck		
Egra Cheb	Egra	Egra	Egra	Eger	Cheb
Eibnstok		Elnfstock			
Eisenberg	Eifenberg	Eifenberg	Eifenberg		
Elbogn	Elbogen	Elnbogen	Elnbogn	Elbogen	Loket
Ellischaw	Ellifchw	Ellifchaw	Ellifchaw	Ellischau	Nalžovské Hory
Elster			Elster		
Engelhaus	Engelhuis	Engelhauß	Engelhaus	Engelhaus	Andělská Hora

Rekonstrukce	De Jode	Ortelius	Mercator	současný německý název	současný český název
Erbersdorff			Eberjtorp		
Ermsdorff		Ermsdorff	Ermbdorf		
Ejterle			Elterle		
Falckenaw	Falckenaw	Falkenaw	Falkenaw	Falkenau	Sokolov
Fisceris	Fijceris	Fijcais	Fijceris		
Flöe	Floe	Floe		Flöhau	Blšany
Forst	Forjt				
Frannj	Franni	Frannj	Franny	Wrana	Vraný
Frauenstein			Frauwenjtein		
Fraunberg			Frauweberg		
Freiberg			Freiberg		
Freiberg					
Freulng	Freling	Freling			
Fridberg					
Fridland					
Fürwitz	Furwoitz	Furwitz	Furwitz		
Gabel					
Gamitz	Gamitz	Gamitz	Jamnitz	Jamnitz	Jemnice
Geier			Gein		
Gemitz			Gemitz		
Gilowy	Ciel	Eul	Eul		Jílové u Prahy
Gitschin	Gitjchin	Gitjchin	Gitjchin	Gitschin	Jičín
Glattow	Glattaw	Glattaw	Glattaw	Klattau	Klatovy
Glauchau					
Gleißenberg	Gleißenberg	Gleijßenberg		Gleißenberg	Gleißenberg
Glottz	Glottz	Glottz	Gletz	Glatz	Kłodzko PL
Glushutu					
Göde					
Goldberg	Goldberg	Goldberg		Otten, Goldwag	Otín
Goldberg					
Görka	Gonka	Gorck	Goncka		

Rekonstrukce	De Jode	Ortelius	Mercator	současný německý název	současný český název
Gorlitz					
Gotsberg	Gotsberg				
Gotsgab	Gotsgab	Gotsgab	Gotzgab	Gottesgab	Boží Dar
Gottsberg			Gotfberg		
Grauenaw	Grauenaw	Grauenaw	Grauenaw	Grafenau	Grafenau
Graupen	Grauen	Graupen	Graugen	Graupen	Krupka
Greiffenstein					
Greifsa			Briffa		
Gretz	Gretz	Gretz	Gretz		
Greuffeberg					
Grillenburg					
Gröfberg					
Grunberg	Grunberg	Grunberg	Grunberg	Grünberg	Zelená Hora
Gutna Hora	Kuttěberg	Kuttenberg	Kuttenberg	Kuttenberg	Kutná Hora
Habern	Habern	Hubern	Habern	Habern	Habry
Habswerd	Habichwerda	Habichswerda	Habelfchwer	Habelschwerdt	Bystrzyca Kłodzka PL
Haide	Haide	Haide	Haide	Haid	Bor
Haina					
Hartestein	Hartnftein			Hartenstein	Hartenstein
Hartnstein	Hartnftein	Harenftein	Hartnftein	Hartenstein	Hartenštejn
Hasenberg	Hafenbin	Haſsenburg	Haſenburg	Hasenburg	Hazmburk
Haſsestein	Huſnftein	Haſenstein			
Hauestein	Hauestein	Hauēstein	Hauenftein		
Hauſity					
Hcenek			Hoherecberg		
Hedig creuz					
Henichen					
Herndorff	Herndorf	Herndorff			
Himelst	Nimelftein	Himelstein	Himelftein		
Hirsfeld					

Rekonstrukce	De Jode	Ortelius	Mercator	současný německý název	současný český název
Hiršperg					
Hiršperg	Hiršperg	Hiršperg	Hiršperg	Hirschberg am See	Doksy
Hirstein					
Hoelb wrchlabo		Hoelb	Hoels		
Hoenstein					
Hoff Dvoretz	Hoff	Hoff	Hoff	Königinhof an der Elbe	Dvůr Králové nad Labem
Holin	Holen	Holen	Holen		
Holwitz	Holwitz	Holwitz	Holwitz		
Hompoletz	Hopõletz	Hompolitz	Hompoletz	Humpoletz	Humpolec
Horazdiowize	Horeßoroitz	Horeßowitz	Horeßowitz	Horaschdowitz	Horažďovice
Horzebnik	Horzebnach	Horzebnick	Horzebnick	Horschepnik	Hořepník
Hostinýtlna	Arn	Arn	Arn	Arnau	Hostinné
Hroda Niemetzký	Deutfchen-Broda	Deutschen Broda	Deutfchen Broda	Deutschbrod	Havlíčkův Brod
Humel	Humoli	Humole	Humoli		
Chamb	Chamb	Chamb	Chamb	Cham	Cham
Chaurzim	Chaurin	Chaurim	Chaurim	Kaurzim, Gurim	Kouřim
Chemnitz					
Chlumetz	Chlumetz	Chlumetz	Chlumetz	Chlumetz an der Cidlina	Chlumec nad Cidlinou
Chrudim	Crudin	Chrudim	Chrudim	Chrudim	Chrudim
Chumotow	Commoda	Commoda	Corimoda	Komotau	Chomutov
Igla	Igla	Igla	Igla	Iglau	Jihlava
Ingerwitz	Ingerwitz	Ingerwitz	Ingerwitz	Ingrowitz	Jimranov
Iswentz	Ißwentz	Ijwentz	Ißwelitz		
Janewitz	Ienowotz	Jenewitz	Jenewitz	Kohljanowitz	Uhlířské Janovice
Jaromir	Iaromir	Jaromir	Jaromir	Jermer	Jaroměř
Jostadt	Goftadt		Goftadt	Jöhstadt	Jöhstadt
Kamara	Kamara	Kamara	Kamara	Kamaik	Kamýk nad

Rekonstrukce	De Jode	Ortelius	Mercator	současný německý název	současný český název
					Vltavou
Kaschperg		Kaſperg			
Kemnitz	Kemnitz	Kemnitz	Kamnitze	Kamenitz	Kamenice
Kemnitz			Kemnitz		
Kinau	Kinaw	Kinaw	Kinaw	Chejnow	Chýnov
Kladrubi	Kladra	Kladra	Kladra	Kladrau	Kladruby
Klodro	Klodro	Kloaw	Klodko		
Knŷn	Knŷ	Knŷ	Kny	Neu Knin	Nový Knín
Konieditzkahora	Konitzgehora	Konitzgehora	Konitz gehora		Kunětická Hora
Konigsberg	Conigsberg	Konigsberg	Konigſperg	Königsberg an der Eger	Kynšperk nad Ohří
Konigsberg					
Königstein					
Konigswart	Konigswart	Konigswardt	Konigſwart	Königswart	Lázně Kynžvart
Konnepiſch		Konnepsch	Konnepiſch		
Kopidelno	Kopidelno	Kopidelno	Kopidelno	Copidlen	Kopidlno
Kostelety	Koſteltzi	Kosteltz	Koſteltzi	Elbekosteletz	Kostelec nad Labem
Kosti	Koſtŷ	Kosti	Koſty		Kost
Kralowi Hradetz	Konigingretz	Konigingretz	Konigingretz Cralobiradetz	Königgrätz	Hradec Králové
Kralowitz	Krolowitz	Kralowitz	Kralowitz	Kralowitz	Kralovice
Kreber	Kreber	Keber	Kreber		
Kreibitz			Kreibitz		
Kreutzberg	Kreutzperg	Kreutzberg	Kreutzperg	Kreuzberg	Krucemburk
Krumlow	Cromelaro	Cromelaw	Krumlaw	Böhmisch Krumau	Český Krumlov
Kupferberg					
Kutzerow	Kutzeraw	Kutzeraw	Kutzeraw	Kaznau, Kasenau	Kaznějov
Kŷſch	Kiſch	Kiſch	Kiſch		
Kŷſperg	Kiſperg	Kiſperg	Kiſperg		

Rekonstrukce	De Jode	Ortelius	Mercator	současný německý název	současný český název
Landshut			Landejhul		
Landskron	Lands Kron	Landjkron	Landjkron	Kronland	Lanškroun
Lauben					
Laun	Launa	Launa	Laun	Laun	Louny
Lawenstein					
Lefin	Lefin	Lefin	Lefin	Lewin, Hummelstadt	Lewin Kłodzki PL
Leip			Leip		
Lemberg					
Lesnitz	Lefnitz		Lefnitz	Lößnitz	Lößnitz
Leuchtěburg	Leuchtnberg	Leuchtn	Leuchtenberg	Leuchtenberg	Leuchtenberg
Libethal					
Libochowitz	Liboch	Liboch	Liboch	Libochowitz	Libochovice
Lihestein					
Lichtenburg	Lichtnberg	Lichtnburg	Lichtenburg	Lichtenburg	Lichnice
Lichtenburg	Schutzbürg	Schutzbürg	Schutzbürg	Schumberg, Sunenberg	Žumberk
Lichtenst	Lichta	Lichtn	Lichtel	Lichtenstadt	Hroznětín
Lichtenstein					
Limibitz	Limibitz	Limibitz	Lirnibitz	Lidman	Lidmaň
Limpach					
Linska	Linjka	Linska	Linjka	Hlinsko	Hlinsko
Lipnitz	Lipna	Lipnitz	Lipnitz	Lipnitz	Lipnice nad Sázavou
Lijsa					
Lišo	Liße	Liße	Liffe	Lissa an der Elbe	Lysá nad Labem
Lititz	Lititz	Lititz	Lititz	Lititz an der Adler	Litice nad Orlicí
Litomijsl	Littomißel	Littomiffel	Littomißell	Leitomischl	Litomyšl
Löbenstein			Lobenftein		
LobsKirchn	LobsKirchen	Lobjkirchen	Lobjkirchen	Lobeskirchen	Horní Cerekev

Rekonstrukce	De Jode	Ortelius	Mercator	současný německý název	současný český název
Lohme					
Lube					
Lug	Lug	Lug	Lug	Luhe	Luhe
Lumitz					
Lýtoměřitz	Leutmeritz	Leutmeritz	Leutmeritz	Leitmeritz	Litoměřice
Maltzitz	Maltzitz	Maltzitz	Maltzitz	Malschitz	Mašice
Mariaberg	Mariaberg		Mariaberg	Marienberg	Marienberg
Mascha	Majcha	Mascha	Majcha	Maschau	Maššov
Maut	Mauy	Maut	Maui	Hohenmauth	Vysoké Mýto
Meineding	Meineding	Memeding	Memeding		
Meissen					
Melnick	Melnick	Melnick	Melnick	Melnik	Mělník
Merseritz	Mezeritz	Merjeritz	Mezeritſch	Großmeseritsch	Velké Meziříčí
Mieſs Stzrýbro	Mieß	Mieß	Mieß	Mies	Stříbro
Mijſke	Mijce	Mijche	Mijce		
Milauſs	Milauß	Milauß	Milauſko	Mühlhausen	Milevsko
Miltzſchin	Miltiz	Miltzin	Miltzin		Miličín
Miska	Mijka	Mijka	Mijka	Mnischek	Mníšek pod Brdy
Mittelwald	Mitte Waldt	Mitterwaltd	Mitwolde	Mittelwalde	Międzyzlesie PL
Mittweide					
Mladý Boleslaw		Buntzel	Jungen Buntzl	Jungbunzlau	Mladá Boleslav
Moritz					
Most Brücks	Brugks	Brugks	Brugks	Brüx	Most
Mjſſena	Miſſeneſy	Miſſeni	Miſſeny	Mscheno	Mšené-lázně
Münchoretz	Munchenitz	Munch gritz	Munchgntz	Münchengrätz	Mnichovo Hradiště
Nachod	Nahoa	Nahod	Nahod	Nachod	Náchod
Napurg	Nabpurg		Nabpurck	Nabburg	Nabburg
Natzieratzſy	Nilſcheratz	Nitzcheratz	Nitſcheratz	Natscheradetz	Načeradec
Naumburg					

Rekonstrukce	De Jode	Ortelius	Mercator	současný německý název	současný český název
Neideck	Neideck	Neideck	Neideck	Neudek	Nejde
Neu Schönberg	Neufchöberg	Neuschonberg	New Schonberg		
Neuburg	Neuburg		Neuburg	Neunburg vorm Wald	Neunburg vorm Wald
Neuhauß	Neuhues	Neuhaus	Neuhaus	Neuhaus	Neuhaus
Neuhauß Gyndrichowy Hradez	Neuhues	Neuhauß	Neuhaus	Neuhaus	Jindřichův Hradec
Neukirch	Neukirch		Neukirch	Neukirchen	Nový Kostel
Neustetl	Neuftet	Neustetl	Neuftettle	Neustadt an der Waldnaab	Neustadt an der Waldnaab
Neustetl	Neuftettel	Neuftettel	Neuftetl	Neustadt in Mähren	Nové Město na Moravě
Neustetl	Neuftetz	Neuftete	Neuftet	Neustadt an der Mettau	Nové Město nad Metují
Neustetl					
Newiezdý	Newest	Newest	Neweft	Nehwizd, Newest	Nehvizdy
Niemitzjch			Niemitjch		
Nimburg	Lunpurg	Limpurg	Limpurg	Nimburg, Neuenburg	Nymburk
Niřerjat					
Nojsen					
Nouhrad	Nouirad	Nouirad	Nouirad	Gratzen	Nové Hradky
Oberberg	Oberberg	Oberberg	Oberberg		
Oedern					
Ossig	Oßig	Oßig	Onig	Ossegg	Osek
Ostritz					
Oýbin					
Pardubitze	Pardubitz	Pardubitz	Pardubitz	Pardubitz	Pardubice
Patzow	Patzkow	Patzow	Patzow	Patzau	Pacov
Pautzen					

Rekonstrukce	De Jode	Ortelius	Mercator	současný německý název	současný český název
Penick					
Petscha	Petjcha	Petjcha	Petjcha	Petschau	Bečov nad Teplou
Pfreimbt	Pfreimbt	Pfreimbt	Pfreimbt	Pfreimd	Pfreimd
Pilgram	Pilgram	Pilgram	Pilgram	Pilgram	Pelhřimov
Pilsn	Piljen	Piljen	Piljen	Pilsen	Plzeň
Pirglitz	Pirglitz	Pirglitz	Pirglitz	Pürglitz	Křivoklát
Pirn					
Plan	Plan	Plan	Plan	Planian	Planá
Planiafj	Planitz	Planeis	Planeis	Planian	Plaňany
Plaß	Plaß	Plaß	Plaß	Plass	Plasy
Platna	Plaina	Platna	Platna	Blatna	Blatná
Platt	Platt	Plat	Plat	Bergstadt Platten	Horní Blatná
Platz	Plarz	Platz	Platz	Platz an der Naser	Stráž nad Nežárkou
Podiebradŷ	Podiebrod	Podiebrod	Podiebrod	Podebrad , Podiebrad	Poděbrady
Pokaus	Pockans	Pockaws	Pockans		
Politz	Politz	Politz	Pulitz	Politz an der Mettau	Police nad Metují
Politzka	Politzka	Politzka	Politzka	Politschka	Polička
Polna	Polin	Polm	Polna	Hirschfeld	Polná
Porsenstein			Perjenŷtein		
Postelberg	Poftelberg	Poftelberg	Poftelberg	Postelberg	Postoloprty
Potenstein					
Potiwortz	Pouwortz	Potiwortz	Potiwortz		
Praga	Praga	Praga Regni metropolis	Prag	Prag	Praha
Prachatize	Prahalitz	Prahalitz	Prahalicz	Prachatitz	Prachatice
Prandijß	Prandi	Prandŷ	Prandis	Brandeis an der Elbe	Brandýs nad Labem

Rekonstrukce	De Jode	Ortelius	Mercator	současný německý název	současný český název
Preslawitz	Predawitz	Preßlawitz	Preßlawitz		
Prisen	Prifjen	Prisen			
Przelautze	Przelantfch	Przelautfch	Przelautfch	Pschelautsch	Přelouč
Przesnitz	Preßnitz	Przesnitz	Preßnitz		
Przibislaw	Prinislis	Primslis	Pribiflaw	Primislau	Přibyslav
Przibram	Przibran	Przibran	Przibran	Freiberg in Böhmen, Pribram	Příbram
Przinda Frauenberg	Fraunberg	Fraunberg	Frauwenberg	Pfraumberg	Přimda
Pulsniz					
Pýjeck	Pifcka	Pifcka	Pifcka	Pisek	Písek
Rabenstein	Rabeſtein	Rabenſtein	Rabenſtein	Rabenstein	Rabštejn
Rabenstein					
Radeberg					
Radeburg					
Radenitz	Radenitz	Radenitz	Radenitz	Radonitz	Radonice
Radiſffŷr	Radich	Radiſch	Radiſch		
Radka	Radka	Radka	Radka		
Radŷnŷ	Radin	Radien	Radien	Karlskrone	Radyně
Rakownick	Rakonick	Rakonick	Rakonick	Rakonitz	Rakovník
Raudnitz	Raudnitz	Raudnitz	Raudnitz	Raudnitz an der Elbe	Roudnice nad Labem
Rauenstein					
Redern					
Rechenberg			Rechenberg		
Reichenaw	Reichnau	Reichenaw	Reichenaw	Reichenau an der Knezna	Rychnov nad Kněžnou
Reichenbach					
Reichenperg			Reichenberg		
Reinberg	Reinberg	Remberg	Reimberg		
Reinerts	Reinertz	Reinertz	Reinhart	Bad Reinerz	Duszniki-Zdrój

Rekonstrukce	De Jode	Ortelius	Mercator	současný německý název	současný český název
					PL
Reitzēhan	Reitfñhan	Reitzenhan	Reitznhan	Reitzenhain	Reitzenhain
Rensberg					
Retz	Retz	Retz	Retz	Rötz	Rötz
Retzberg					
Richmburg	Reichenburg	Richenburg	Richnburg	Reichenburg	Rychmburk
Rißenberg	Rißenberg	Rißenberg	Rißenberg	Riesenberg	Rýzmberek
Riřsa					
Rokizan	Rockizan	Rockizan	Rockizan	Rokycan	Rokycany
Ronneburg					
Ronow	Ronoff	Ronoff	Ronoff	Ronow an der Doubrawa	Ronov nad Doubravou
Ronow			Ronow		
Ropbo	Ropbo	Ropw	Roplo		
Roseberg		Roßenberg	Roßenberg		
Roßsemburg	Roßenburg	Roßenburg	Roßffenburg		
Rotenburg					
Rotenhaus	Rohnhuis				
Rotzing	Rotzing	Roetzing	Kotzting	Runding	Runding
Rungestock		Runglbock	Rungflock		
Rusben					
S. Peter	S. Petre	S. Peter	S. Peter		
Sabotka	Saboth	Saboth	Saboth	Saboth	Sobotka
Sachsenburg					
Saida					
Sara	Sara	Sara	Saher	Saar	Žďár nad Sázavou
Satzung	Satzung	Latzung	Satzang	Satzung	Satzung
Scala	Stala		Scala	Groß Skal	Hrubá Skála
Scalŷ		Scali	Scaly	Groß Skal	Hrubá Skála
Sebenitz					

Rekonstrukce	De Jode	Ortelius	Mercator	současný německý název	současný český název
Sedlzianÿ	Soltzan	Soltzan	Soltjan	Selcan	Sedlčany
Seioerhut	Seifen		Seiß	Kurort Seiffen	Kurort Seiffen
Selhenig	Selhenig	Selhenig	Selhenick		
Setzch		Setsch	Setſch		
Seuselitz					
Schanda					
Scharffenb					
Schebrack	Schebrack	Schebrack	Schebrack	Bettlern	Žebrák
Scheibnberg	Scheibnberg		Scheidnperg	Scheibenberg	Scheibenberg
Schekerzo	Schekerzo	Schekerzo	Schekerzo		
Schelakowi	Schelakoro	Schelakowi	Schelakowi		
Schibran	Schibran	Schibran	Schibran		
Schlack tnwald	Schlakwald	Schlakwald		Schlaggenwald	Horní Slavkov
Schlackewerd	Schlakwerd	Schakwerd	Schlackwerck	Schlackenwerth	Ostrov
Schlany	Schlanz	Schlanj	Schlany	Schlan	Slaný
Schlebethin	Schledechín	Schlobethin	Schlobethin		
Schluckenaw					
Schmideberg			Schnideberg		
Schneperg	Schneberg	Schneberg	Schneberg	Schneeberg	Schneeberg
Scho?bach			Schonbach		
Schops					
Schova					
Schuttenhoffe	Schuttěhofen	Schlettenhoffn	Schuttenhofen	Schüttenhofen	Sušice
Schwanberg	Schamberg	Schwanberg	Schwanberg	Schwamberg	Švamberk, Krasíkov
Schwartzburg	Schwartzburg	Schwartz burg	Schwartzburg	Schwarzenberg	Schwarzenberg
Schweiß	Schweiß	Schweiß	Schwoiß		
Silberberg			Silberberg		
Sitta					
Sobeslaw	Sobeſtlaw	Sobeſlaw	Sobeſlaw	Sobieslau	Soběslav
Sonnenberg	Sonneberg	Sonneberg	Sonneberg	Sonnberg	Výsluní

Rekonstrukce	De Jode	Ortelius	Mercator	současný německý název	současný český název
Stamsried	Stamßreid			Stamsried	Stamsried
Starý Boleslaw	Altn Buntz	Altnbuntz	Altn Buntzl	Altbunzlau	Stará Boleslav
Stein	Stein	Stein	Stein	Stein	Kámen
Steken	Stecken	Steken	Steken	Stecken	Štoky
Sternberg	Sternberg	Sternberg	Sternberg	Böhmisch Sternberg	Český Šternberk
Stiecho	Stechowitz	Stechowitz	Stechowitz	Stiechowitz	Štěchovice
Stolberg			Stolberg		
Stolpen					
Stracknitz	Stracknitz	Stracknitz	Stracknitz	Strakonitz	Strakonice
Straßitz	Straßitz	Straßitz	Straßfitz	Neustraschitz	Nové Strašecí
Strechowitz	Pechowitz	Pechowitz	Peckowitz	Potschernitz	Počernice
Strentza	Strentza	Strentza	Strentza		
Studens	Studens	Studens	Studens	Studnitz	Studnice u Hlinska
Swata					
Tabor	Tabor	Tabor	Tabor	Tabor	Tábor
Tachow	Lachara	Tachaw	Tachaw	Tachau	Tachov
Taintzj	Lamtz	Taintz	Taintz		
Tainz	Tamtz	Taintz	Taintz		
Taußim	Daußim	Pausßim	Daußim	Tauschim	Lázně Toušeň
Taußin	Tauß	Tauß	Tauß	Taus	Domažlice
Teplitz	Dopplitz	Dopplitz	Sopplitz	Teplitz	Teplice
Tetzſcen			Tetſchen		
Teuffels grund	Teufelsgrundt			Schwarzental	Černý Důl
Teusing	Teuling	Teuſing	Teuſing	Theusing	Toužim
Thal	Thal	Thal	Thal	Sanct Joachimsthal, Sankt Joachimstal, Joachimsthal	Jáchymov
Thorat					

Rekonstrukce	De Jode	Ortelius	Mercator	současný německý název	současný český název
Thorm	Thorm	Thorm	Thorm		
Thum			Thum		
Topel	Copel	Topel	Topel	Tepl	Teplá
Tornaw		Tornaw	Tornaw		
Totznik					
Trebitz	Trebitz	Trebitz	Tzrebitſch	Trebitsch	Třebíč
Trebnitz	Trebnitz	Trebnitz	Trebnitz	Trebnitz	Třebenice
Tribel	Tribel	Tribel	Tribel		
Trutnow	Trantenaro	Trauttenaw	Trautenaw	Trautenau	Trutnov
Trzebowa Czeska	Behemſchetribaw	Bohemische Tribel	Bohemifch Truha	Böhmisch Trübau	Česká Třebová
Trzebowa Morauska	Merherifchetribaw	Merche rifche Tribaw		Mährisch Trübau	Moravská Třebová
Vnfal	Unfall	Vnfal	Unfal	Auwal	Úvaly
Waldeberg			Waldeberg		
Waldeburg					
Waldheim					
Waldmunchen	Waldmunchn	Waldmunchn	Waldmunchen	Waldmünchen	Waldmünchen
Waldsachsen			Waldſachſn		
Waldstein	Waldſtein	Waidſtein	Wardſtain	Waldstein	Valdštejn
Wechselburg					
Weidē	Weiden	Weŷden	Weiden	Weiden in der Oberpfalz	Weiden in der Oberpfalz
Weidhaufe	Weidhaufen		Waidhaufen	Waldmünchen	Waldmünchen
Weiswafſer	Weißwaßer	Weifwaßer	Weifwaffſer	Weisswasser in Böhmen	Bělá pod Bezdězem
Welbarn	Welbern	Welbern	Welbern	Welwarn	Velvary
Welisch			Welis		
Welifchin	Welifchitz	Weltſchin	Welifchin	Weleschin	Velešín
Weſſeli	Weſteŷ	Weßeli	Weſteli	Wesseli an der Lainsitz	Veselí nad Lužnicí
Wilamitz	Wilamitz	Wilamitz	Wilamitz		

Rekonstrukce	De Jode	Ortelius	Mercator	současný německý název	současný český název
Wilsdorff					
Wisentel	Wifenthal	Wifenthal	Weifenthal	Oberwiesenthal	Oberwiesenthal
Wijsoký			Wiffoky		
Wittichnow	Bittinga	Bittinga	Bittinga	Wittingau	Třeboň
Wodian	Wodian	Wodian	Wodian		
Wodnaný	Moldian	Wodian	Wodian		
Wolekenstein			Wolkenftein		
Woleknburg					
Worlik	Borlick	Borlick	Borlick	Worlik	Orlík nad Vltavou
Wotize	Wotitz	Wotitz	Wotitz	Wotitz	Votice
Wunschelburg	Wunfchelburg	Wunfchelburg	Wunfchelburg	Wünschelburg	Radków PL
Wurschegrün	Wurfchngrün	Wurschngrün	Wurfchngrün		
Zampach	Zampach	Zampach	Zampach	Senftenberg	Žamberk
Zatzie	Satz	Satz	Satz	Saatz, Saaz	Žatec
Zbiroff					
Zella					
Zlutize	Lutitz	Lutitz	Lutitz	Luditz	Žlutice
Zuenitz			Zwenitz		
Zuicka			Zwicka		
Zuickaw	Zuicka			Zwickau	Zwickau
Zuittawa	Zwitta	Zwitta	Suitta	Zwittau	Svitavy
Zum See	Zum See	Zum zee	Zum fee		
	Alt Collin	Alt Colin	Alt Colin	Alt Kolin	Starý Kolín
	bez názvu	bez názvu	bez názvu		
	bez názvu	bez názvu			
	bez názvu				
	bez názvu				
	bez názvu				
	bez názvu				
	bez názvu				

Rekonstrukce	De Jode	Ortelius	Mercator	současný německý název	současný český název
	bez názvu				
	Bruck			Bruck in der Oberpfalz	Bruck in der Oberpfalz
	Bullehofen				
	Burgklengfelt			Burglengenfeld	Burglengenfeld
	Carlŋftein	Carlŋftein	Carlenŋftein	Karlstein	Karlštejn
	Costin	Coŋin			
	Craŋcha	Craŋcha	Craŋcha	Krasch	Krašov
	Ettershuŋě			Etterzhausen	Etterzhausen
	Fladarŋi	Fladarŋi	Fladorff	Wladarsch	Vladař
	Floe		Hoe		
	Fronberg			Fronberg	Fronberg
	Gaupronop	Gauprecop	Grauprecop		
	Habren	Habern	Habern		
	Hansenick	Hauŋenick			
	Heilgnberg	Heilignberg	Heilignberg		
	Kalmintz			Kallmünz	Kallmünz
	Keiŋcha				
	Ketzauar	Ketzauer	Ketzauer		
	Landentz	Landeck	Landeck	Bad Landeck	Ládek-Zdrój PL
	Lehmberg				
	Litta	Litta		Littau	Litovel
	Marietha	Marietha	Mariethal		
	Mentzēbach				
	Mittelfeldt			Mitterfels	Mitterfels
	Muglitz	Muglitz		Müglitz	Mohelnice
	Munŋter			Münster	Münster
	Nebenitz	Nebenitz	Nehenitz	Nebanitz	Nebanice
	Neuftet	Neuftete		Mährisch Neustadt	Uničov
	Nidasburg				

Rekonstrukce	De Jode	Ortelius	Mercator	současný německý název	současný český název
	Nittena			Nittenau	Nittenau
	Oela	Dela	Dela		
	Olmitz	Olmuntz		Olmütz	Olomouc
	Para	Para	Para		
	Platta		Platta	Platten	Blatno
	Plotzkabrg	Plotzkaberg	Plotzkeperg		
	Prinn	Prin	Prin	Brünn	Brno
	Rattiwurß	Rattiwurß		Bergstädtel, Bergstadte Ratiboritz	Ratibořské Hory
	Regensburg	Regenßpurg		Regensburg	Řezno
	Regenßtauff			Regenstauf	Regenstauf
	Reichnbach			Reichenbach	Reichenbach
	Roitzing			Roding	Roding
	Roßenthal	Roßenthal	Roßenthal	Rosenthal	Rožmitál pod Třemšínem
	Rottēdorf	Rottendorff	Rot	Rothenstadt	Rothenstadt
	S. Georgnberg	S. Georgienberg	Georgnberg	Sankt Georgsberg	Říp
	Sebenitz	Sebenitz	Sebenitz		
	Schelakowitz	Zschelakowitz	Zſchelakowitz	Celakowitz	Čelákovice
	Schwandorf	Schwandorff	Schwandorff	Schwandorf	Schwandorf
	Schwartzfelt			Schwarzenfeld	Schwarzenfeld
	Tarjewitz	Tarjewitz	Tarjowitz		
	Thonaßtauff			Donaustauf	Donaustauf
	Troſki	Troſkŷ	Troſky		Trosky
	Tumeritz				
	Warin		Warta		
	Weldaw	Weldaw	Woldaw	Wallern	Volary
	Werda			Wörth an der Donau	Wörth an der Donau
	Wetterfeldt			Wetterfeld	Wetterfeld

Rekonstrukce	De Jode	Ortelius	Mercator	současný německý název	současný český název
	Wiltſchitz	Wiltſchitz	Wiltſchitz	Wildstein	Vlčtejn
	Znaem		Znaim	Znaim	Znojmo
		Fronaw	Fronaw		
		Maut			
		Neuroda	Nemode		
		Paſſaw	Paſſaw	Passau	Pasov
		Schlegl	Schlegl		
			Achſlach		
			Alandſperg		
			Albereut		
			Altn Weitra		
			Altſeln		
			Altſtad		
			Altſtadt		
			Amberg		
			Arbaſpach		
			Artzperg		
			Auerbach		
			Auerbach		
			Awernaw		
			Berchtholtz		
			bez názvu		
			bez názvu		
			bez názvu		
			bez názvu		
			bez názvu		
			bez názvu		
			bez názvu		
			bez názvu		
			bez názvu		
			bez názvu		

Rekonstrukce	De Jode	Ortelius	Mercator	současný německý název	současný český název
			bez názvu		
			bez názvu		
			bez názvu		
			Bijchofsgrun		
			Bijfritz		
			Bijfritze		
			Bobimil		
			Bobrawa		
			Bojkwowitz		
			Brandais		
			Branditz		
			Breug		
			Budwitz		
			Cameregk		
			Carlſtain		
			Caſurgis ruinę		
			Cernowicz		
			Conſtentz		
			Creitzperg		
			Croeczndorff		
			Czeterecwicz		
			Czirobnicz		
			Czwetl		
			Deckendorff		
			Denneſperg		
			Denneſperg		
			Dicky		
			Diejfenſtain		
			Dietmars		
			Diwin		
			Dohalow		

Rekonstrukce	De Jode	Ortelius	Mercator	současný německý název	současný český název
			Drachaw		
			Drafitz		
			Dumpach		
			Eberſdorff		
			Eltneck		
			Engelſtain		
			Englbürg		
			Eſchlkamb		
			Eſlern		
			Eßchenbach		
			Eyſnethor		
			Floß		
			Fohendruß		
			Frauweißſtain		
			Freiſtat		
			Freyung		
			Fridmanſdorff		
			Furſtenegk		
			Furſtenſtein		
			Garms		
			Gemli		
			Gefrez		
			Gmind		
			Golſtain		
			Goltkranach		
			Gottfug		
			Grafenwerd		
			Grienpach		
			Griefpach		
			Gutenperg		
			Hafnerzel		

Rekonstrukce	De Jode	Ortelius	Mercator	současný německý název	současný český název
			Hailtzenperg		
			Haradeck		
			Haßfack		
			Haus		
			Heilich creutz		
			Helffenberg		
			Helmeritz		
			Hilterfriet		
			Hirßhaw		
			Hirßchenßchlag		
			Hirßchßtain		
			Hirßperg		
			Hirßgar		
			Hoff		
			Hohenperg		
			Hoherbogen		
			Hochnaw		
			Hochnwart		
			Hoining		
			Hradetz		
			Huuel		
			Iltzßtat		
			Janckow		
			Janowitz		
			Kalmyncz		
			Kamenicz		
			Katznbach		
			Kimrotßtain		
			Kinaßt		
			Kirchdorff		
			Kirchperg		

Rekonstrukce	De Jode	Ortelius	Mercator	současný německý název	současný český název
			Klenowicz		
			Kopeticz		
			Kreyczpurg		
			Kroffen		
			Krujnyck		
			Kunigwifen		
			Kunftadt		
			Kurnberg		
			Kutberg		
			Kyniczanki		
			Lafeln		
			Lam		
			Landftain		
			Leipoltzgrun		
			Lenten		
			Leopoldfchlag		
			Lepolds		
			Leuges		
			Liebnftain		
			Lirenriedt		
			Lonfeld		
			Ludweiß		
			Lutfchaw		
			Machowicz		
			Mantl		
			Marchartz		
			Maut		
			Meiolitz		
			Merow		
			Milan		
			Mladkow		

Rekonstrukce	De Jode	Ortelius	Mercator	současný německý název	současný český název
			Mordach		
			Mulreich		
			Munchberg		
			Murach		
			Natoch		
			Neideck		
			Neuhaus		
			Neukirchen		
			Neufeln		
			Neuftetlin		
			Odkirch		
			Olfnitz		
			Ofterhouen		
			Paltzerjtorff		
			Pardowicz		
			Pebrach		
			Petzinow		
			Pleienjstein		
			Plejperg		
			Plettitz		
			Prant		
			Prejfat		
			Pubnftain		
			Puchperg		
			Pyberftain		
			Pyeßel		
			Rademail		
			Raindorff		
			Rapoltnftain		
			Rapß		
			Rebitz		

Rekonstrukce	De Jode	Ortelius	Mercator	současný německý název	současný český název
			Regen		
			Reiclmau		
			Reichen Lanutz		
			Reichenbach		
			Reichenberg		
			Reichnpach		
			Reichnpach		
			Reinbat		
			Rhymberg		
			Rigelfreut		
			Rinchnach		
			Ritzfteig		
			Rudaletz		
			Ruttenftain		
			S. Ofwaldt		
			Sampach		
			Semauckendorff		
			Schachen		
			Schiltperg		
			Schimting		
			Schneberg		
			Schonaw		
			Schonaw		
			Schonberg		
			Schonjee		
			Schontal		
			Schrems		
			Schwartzenfelt		
			Sifred		
			Slucht		
			Spenfhart		

Rekonstrukce	De Jode	Ortelius	Mercator	současný německý název	současný český název
			Speſdorff		
			Sprincznſtain		
			Stamern		
			Stangen		
			Stiekin		
			Straz		
			Strimlow		
			Suzicz		
			Sweinitz		
			Swoyanow		
			Teya		
			Treffelſtain		
			Trzebon		
			Trzebon		
			Tyrnow		
			Vettaw		
			Viechpach		
			Viechtenſtain		
			Vilſeck		
			Vilßhouen		
			Vitis		
			Waldeck		
			Waldhouen		
			Waldkirchen		
			Waldpurg		
			Weidenperg		
			Weißnpach		
			Weißnpach		
			Weißtadt		
			Weiterfeldt		
			Weitra		

Rekonstrukce	De Jode	Ortelius	Mercator	současný německý název	současný český název
			Wencflaw		
			Wenfjidl		
			Wernberg		
			Weffeli		
			Wejtrow		
			Wetlabbatia		
			Wilbadytz		
			Wilharticz		
			Wimberg		
			Winante		
			Wincklern		
			Wintzer		
			Wiſlat		
			Wißen		
			Wodmani		
			Woleßnice		
			Wylenaw		
			Wyftri		
			Zadlerſchut		
			Zirgeret		
			Zlabaten		
			Zlabins		
			Zwetl		
			Zwifel		